

"LIETUVA" SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
Išleistas kas penktadienį, Chicago, Ill.
Prenumerata metams: \$2.00
Savijonkos metams: \$2.00
Kitose vietose: \$3.00
Prenumerata apmokama iš viršaus. Prenumeratui
taikoma nuolaida už ankstesnį, ne mažiau kaip
penkis mėnesius. Viskas atsiimama.
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

LIETUVA

THE LITHUANIAN WEEKLY "LIETUVA"
Published every Friday at Chicago, Ill.
Yearly Subscription rate:
In the United States: \$2.00
Canada and Mexico: \$2.50
To Foreign Countries: \$3.00
Advertising rates on application. Address
all communications to publisher:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Nr. 36 CHICAGO, ILL., PENKTADIENIS, 3d. RUGSEJIS, (September), 1909 m. Metas XVII
Entered as Second-Class Matter July 13th, 1893, at the Post Office at Chicago, Illinois, under Act of March 3rd, 1879.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

MASKOLIJA.

Cholera Peterburge, teisybė, eina silpnyn, bet ji pradeda platinėti kituose Maskolijos miestuose, kur ją, nėsant geros priežiūros, atvirkščiai, matyti iš Peterburgo. Cholera dabar siauria visose Maskolijos kraštuose: rytuose ir pietuose kraštuose, pasiekė ji jau ir Lietuvą, buvo apsigimiai ir Kaukazo gubernijoje. Išsilpino ji teip plačiai todėl, kad iš valdžios pusių nesistengta jai kelio užbėgti. Šiomis kartais dar epidemija ne pasiekė Kaukazo, bet ne galima apsigimti, kad ji čia apsigimė. Mat ant Kaukazo šimt laukia bado. Visuose gruzinų apgyventuose kraštuose nuo kelių mėnesių nebuvo ne lašo lytans, šuliniai išdžiūvo, vandens nėra, žmonės geria pagedusius. Tūkstančiai galvijų išsėgo. Javai laukiose išdžiūvo. Tokiose sanlygose ligos turi apsigimti, o siaučiant cholera kitose Maskolijos kraštuose, ne bus galima nuo jos išbadėjusių Kaukazo gyventojų, apsaugoti. Nėlaimingą Kaukazą mat naikinama ne vien caro general-gubernatoriai, kurie su kareiviu būriu daugelį Gruzijos apskrįčių į tirus pavertė, naikinai ji ir pati gamta neuždėdėjimais, bado metais, siūždama dar epidemiską ligą, nors kraštas dar nesėjo atsigriebti nuo siausmo caro jėgų, kurie, vietoj gintų, padėję gyventojams, juos ir jų turtus, kaip proto netekę, naikino. O vienok Gruzija ne caro užkariuotas kraštas, ne maskoliškų kareivių kraujų laimėtas, bet iš gero noro pasidavė carui, kuris gruzinams padėjo nuo plačiausios savivaldą ir laisvę rėdyti patiems. Kaip tuos padėjimus išpildė, tą rodo išstūgtę gruzinų kaimai, čiel apsigimti ir tirus pavertę, valdžij biaužiausiai persekiojami ir išnandojami gyventojai.

Nors Maskolijoj darbininkų algos labai mažos bet visgi bent gyvastis jų visgi geriau apsaugotos negu Amerikoje. Bet iš Europos kraštų Maskolijoj daugiausiai darbo vietose buvo nelaimiai. Matyti ir čia caro tarnų priežiūra ne tokia, kokios reikalauja jo paties užtvirtintos teisės.

Štai 30 d. rugpjūčio Lenkijoj, kasyklose, Dombrowa užtvinę vandens žūrkito darbininkams išsigelbėjimo kelią. 22 išsigelbėjo per salinę olą, kiti liko užtvintusioj olaj. Kas su jais atsitiko, nežina. Ne reikia vienok užmiršti, kad Lenkijoj ir kasyklose geriau prižiūrimas negu Maskolijoj viduriuose.

Revolucijonieriaus Burcevo pagarsinimai apie darbus užsilaikanti užsienio paslapty maskoliško rando agentų prižiūrėjimui revoliucijonierių, caro rando ne labai malonus. Mat tie mekos doros agentai net per tankiai sukompromituoja caro randa.

Štai 30 d. rugpjūčio Lenkijoj, kasyklose, Dombrowa užtvinę vandens žūrkito darbininkams išsigelbėjimo kelią. 22 išsigelbėjo per salinę olą, kiti liko užtvintusioj olaj. Kas su jais atsitiko, nežina. Ne reikia vienok užmiršti, kad Lenkijoj ir kasyklose geriau prižiūrimas negu Maskolijoj viduriuose.

šnipams dirva veik visur susiraišino; provokuoti dabar jiems jau ne teip lengva kaip pirma; ir revoliucijonieriai dabar gal atsargesni, nes ne kartą papuolė ir caro šnipų tinklą.

Nors pagsarsėjęs Harting gana susiteršęs, nors Prancuzijos teismo tapo kalėjiman pasmerkta, bet laikė kelionės caro Prancuzijon ir Anglijon, jis buvo jo saugotojų. Nebereikalo patarė sako: "Koks ponas, toks ir jo kromas!"

PRANCUZIJA.

Prancuzijos sostapilij Paryžiuje buvo terptautiškas organizuotų darbininkų kongresas. Iš Amerikos delegatų ten buvo: pagsarsėjęs Amerikoje perdtinis Terptautiškos darbo federacijos Gompers ir Dr. J. Eads How. Gompers kongrese padavė savo sumanymą sutverti terptautiską darbininkų sąjungą, tik jis apskritai, kaip žmogus, Europoj nerado pritarimo Europos delegatų darė jam karčius išmetėjimus. Tame nieko įstabaus nėra. Gompers, kaip ir kiti Amerikonai, menkai pažįsta prietikus kituose kraštuose, o jie nori, kad visas svietas taikytusi prie Amerikos sanlygų. Nereikia užmiršti, kad Gompers ir jo vedama Darbo federacija yra didžiausia atėvių prietinkinė, ji siūdo Amerikos valdžij ant atėvių apskritai. Tai gi jis tuos pačius ardo: "Jis garbiai socialistų keliama viso svieto darbininkų vienybę. Kur yra stundymai, ten iš stundandžių ir siundomų negalima vieną organizaciją sutverti. Gompers gi ir jo pritarėjai siūdo valdžias prieš atkankiančius Amerikonų kity kraštų darbininkus. Pradėjus Gompersui kalbėti, kito triukšmas, jį kėlė vienok ne Prancuzijos darbininkai, nes tu labai mažai Amerikonų keliauja, bet ypač delegatai tu kraštų, iš kur daugiausiai išeivių Amerikonų keliauja, triukšmas kėlė Austrijos, Italijos ir Vokietijos delegatai. Ypač nepatiko Europos delegatams, kad Gompers išreikšė, jog jis neturi nė jokio Darbo federacijos įgaliojimo, o vienok duoda sumanymus Europos darbininkų organizacijoms susiristi su Amerikos darbo federacija. Iš visko matyti, kad atsilankymas Gompersui kongrese ne tik ne suartino Europos darbininkų su amerikoniškais, bet priešingai, vienus nuo kitų toliau nustumė. Suartiniui visokių tautų darbininkų reikia gerai darbo sanlygas pažįstančių ir suvokiančių kraštuose, o ne vienos tautos fanatikų. Tokių gi fanatikų, šovinistų yra Gompers, nors jis menkai pažįsta darbo sanlygas kituose kraštuose. Neįstabu todėl, jeigu daugumas Europos darbininkų organizacijų neprielankiai priėmė Amerikos delegatus, ypač gi prezidentą Darbo federacijos Gompersą.

Pasibaigė jau mieste Rheims parengtos orlaivų be baliono lenktynės, kurias visų kraštų kariškioje delegatai atkankė. Amerikonui Curtiss pasiekė atgauti sidabrinį kielį. Pergalėti jam buvo ne sunku, nes iš svarbesnių konkurentų turėjo jis tik vieną Lathamą. Blieriot, išlekęs, pagedus orlaivio sparnams, nupuolė ant žemės, jo mašina susidūžė ir pats gana skaudžiai nuo gėzolinio eksplozijos susižeidė.

SVEDIJA.

Streikai Svedijos darbininkų dar visiškai nepasibaigė, bet dabar jau matyti, kad darbininkai juos pralošė. Streikuoją dar apie 20000 darbininkų, bet jie negali ilgai laikyti. Vargas ter streikių laisvė labai didelis ir gelbėdamiesi nuo bado, jie grįžta iš palengvo darbu. Ne stato nė jokių reikalavimų, džiaugiasi vien, kad gali uždarbi kokią nors turėti. Darbininkai kreipėsi ir randą prašymai pagelbos, arba kokių nors būdų prisidėti prie sutalkymo, bet randa atsaką. Mat iš pradžių užgimus streikams, karalius norėjo taikyti nesutinkančias puses, bet jo tarpininkavimą atmetė darbininkai ir darbdaviai, mat pradžio darbininkai manė galėję streiką laimėti be keno nors tarpininkavimo.

BALKANŲ PUSALIS.

Rods prietikiai terp Turkijos ir Grekijos už Kretą, kurie buvo apmetę politiską padangę ir grėsė kartu, tuom tarpu išdilo, bet visgi nežinia, kas netolimoj ateityj dar gali ant Balkanų pusialio atsitikti. Grekijoj be mazo nekilo naminis karas. Sostapilijj Athenuose atsiskė rando klausyti didesnė kariumenės dalis, kol randa neišpildys kareivių reikalavimo. Iš miesto su ginklais ištraukė 3000 kareivių ir užėmė visas kalvas. Randa nusigando ir nusileidė prieš kareivius, pažadėjo išpildyti jų reikalavimus. Reikalavimai tie gana svarbus: kareiviai reikalauja, terp kitko, kad pagerinimui kariumenės ir laivyno butų pakviesti svietini oficerai. Taigi aišku, kad jie ištiko geidžia ne tiek sau, kiek Grekijai gero.

Randa garšina, buk pažadėjus išpildyti reikalavimus ir pažadėjus atleisti kaltę už pasipriešinimą, kareiviai sugrįžo atgal ir savo kazerme. Bet Anglijos laikraščiai patinėjimus. Tame nieko įstabaus nėra. Gompers, kaip ir kiti Amerikonai, menkai pažįsta prietikus kituose kraštuose, o jie nori, kad visas svietas taikytusi prie Amerikos sanlygų. Nereikia užmiršti, kad Gompers ir jo vedama Darbo federacija yra didžiausia atėvių prietinkinė, ji siūdo Amerikos valdžij ant atėvių apskritai. Tai gi jis tuos pačius ardo: "Jis garbiai socialistų keliama viso svieto darbininkų vienybę. Kur yra stundymai, ten iš stundandžių ir siundomų negalima vieną organizaciją sutverti. Gompers gi ir jo pritarėjai siūdo valdžias prieš atkankiančius Amerikonų kity kraštų darbininkus. Pradėjus Gompersui kalbėti, kito triukšmas, jį kėlė vienok ne Prancuzijos darbininkai, nes tu labai mažai Amerikonų keliauja, bet ypač delegatai tu kraštų, iš kur daugiausiai išeivių Amerikonų keliauja, triukšmas kėlė Austrijos, Italijos ir Vokietijos delegatai. Ypač nepatiko Europos delegatams, kad Gompers išreikšė, jog jis neturi nė jokio Darbo federacijos įgaliojimo, o vienok duoda sumanymus Europos darbininkų organizacijoms susiristi su Amerikos darbo federacija. Iš visko matyti, kad atsilankymas Gompersui kongrese ne tik ne suartino Europos darbininkų su amerikoniškais, bet priešingai, vienus nuo kitų toliau nustumė. Suartiniui visokių tautų darbininkų reikia gerai darbo sanlygas pažįstančių ir suvokiančių kraštuose, o ne vienos tautos fanatikų. Tokių gi fanatikų, šovinistų yra Gompers, nors jis menkai pažįsta darbo sanlygas kituose kraštuose. Neįstabu todėl, jeigu daugumas Europos darbininkų organizacijų neprielankiai priėmė Amerikos delegatus, ypač gi prezidentą Darbo federacijos Gompersą.

Skaitliu ginkluotų sukėlių paduoda jau ant 20000. Kadangi albaniečiai labai narsūs, o jų kraštas kalnuotas, sunkiai prieinamas, tai ne lengva bus juos suvaldyti. Prie Montenegro rubežias buvo smarkus mušiai jų su turkiška kariuomene, kuriuose iš abiejų pusių žuvo nemažai žmonių, bet nė viena pusė ne gali girtiesi, kad kiti būtų sumušusi.

Abiejų susirinkimų vieta: Telšiai, Geldnerio butas. ("Lietuvos Žinios").

IS SMILGIŲ.

Panevėžio apskr. Smilgių parapija vidutinė. Gyventojų turi apie 4000 žmonių. Ukiniškai gyvena pasiturintai. Žmonės, ypač turtingesnieji, visiškai tesusiprėtę. Savo tautiečius ir jų reikalus žiūri lenkų akimis. Bažnyčioje evangelija skaitoma ir lenkiškai, norint nėra nė vieno lenko. Bažnyčioje giedama visai prastai. Suplikacijos dar tebegiedamos su "macnais" ir "smertelnais". Draugijų nėra jokių. Jaunimas išsivyręs. Jauni vaikinai — nuo 15—16 metų — girtuokliauja ir dažnai pešasi. Reikia čia tik ištrevio darbstaus klebono, o butų viskas sutvarkyta kuopitukiausiai.

Antanas Ridikėlis. ("Saltinis").

IS PURVISKIŲ.

Raseinių apskr. (Gaurės parapijos. Siais metais mūsų p. Chrusčiovas, rusas, kad besidarbuodami jo miskuose nepavargtume, pargabė: na daugybę rusų. Mums tai labai nemalonu. Nes jie, kaip girdyti, prie visokių "gerų" darbų tinka, — kaip antai, pasak žmonių: prie išlauzimo Ervilko krasos, prie kelgių jau perdaug drasiai; lažą (kulbę) sniurais ar dratais susiraisiodavo, tai su vinimis susikaldavo; bet vienas sykis nemelavo. — Liepos 23 d., po pietų, į kas-žin ką ten šovė, laža suskilo, išlaskiojo, o vamzdžio plunksna (ką prie lazos prisidrutina) įsimeigė į kaktą ties nosį, ir išimti nebuvę galima. — Parbėgo namo su vamzdžiu į kibisui kaktos — kilo tarp namiškių triukšmas. Tuo vieni išvažiojo daktaro, kiti kunigų Simkus. Vakarais keliamas tam tikslui, kad padarius pirmąjį žingsnį į suvienijimą mūsų Lietuvos chorą, kaip daro kitos kultūriškos tautos, kad ir latviai. Malo-

gioniai. Mažesnes pašelpas, kaip tai po 3 rub., tai beveik kiekvienas gavo, kuris tik turėjo nuo savo klebono palindijimą.

Liepos 25 d. iš Kauno Birštonan Nemunu pradėjo vaikščioti garlaivis. Čia jis atėina 11 val. vakaro, o grįžta atgal ant rytojaus 6 val. ryto.

Pigiausiai garlaivių iš Kauno Birštonan atvažiavimas atseina 2 klasa — 75 kap. Iki viršminėta dienos iš Kauno į Birštoną ejo tik vien dillžanas. Vaziavimas atseidavo: 1-je klasoj 3 rub., 2-je — 1 rub. 50 kap., lauke greta vežiko — viens rublis.

Alfonas Juozyla. ("Saltinis").

IS VELIUONOS.

Kauno apskr. Sionis dienomis Veliuonos savininkas Zaleskis pardavė savo dvarą su miesteliu savo kaimynui, dvarponiui Vakseliui, rusui. ("Lietuvos Žinios").

IS TELSIŲ.

Kauno gubernijos. Rugpjūčio 4 d. Telsiuose bus du susirinkimai: 1) 3 val. po pietų viešas susirinkimas, kurin kviečiama visi, kam tik rūpi apsvietimas. Sitame susirinkime bus perskaityta draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti įstatai ir minėtios draugijos valdybos pranešimas. 2) Visuotinis draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti narių susirinkimas, kuriame galės dalyvauti tikiai nariai. Susirinkimo programą sudaro: 1) susirinkimo atidengimas, 2) pirmininkaujantio ir sekretoriaus išrinkimas, 3) garbės narių išrinkimas, 4) valdybos (rėdytojų) ataskaitos peržiūrėjimas ir užtvirtinimas, 5) valdybos narių ir kandidatų rinkimas, 6) revizijos komisijos rinkimas, 7) išrinkimas klausimo, gimnazijai ar progimnazijai atidengti Telsiuose, 8) busimųjų išlaidų apsvartymas ir užtvirtinimas, 9) paskiriamas algos gimnazijos mokytojams ir kitiems tarnaujantiems, 10) nuordymų valdybai išdirbimas ir užtvirtinimas ir 11) susirinkimo uždengimas.

Abiejų susirinkimų vieta: Telšiai, Geldnerio butas. ("Lietuvos Žinios").

IS SMILGIŲ.

Panevėžio apskr. Smilgių parapija vidutinė. Gyventojų turi apie 4000 žmonių. Ukiniškai gyvena pasiturintai. Žmonės, ypač turtingesnieji, visiškai tesusiprėtę. Savo tautiečius ir jų reikalus žiūri lenkų akimis. Bažnyčioje evangelija skaitoma ir lenkiškai, norint nėra nė vieno lenko. Bažnyčioje giedama visai prastai. Suplikacijos dar tebegiedamos su "macnais" ir "smertelnais". Draugijų nėra jokių. Jaunimas išsivyręs. Jauni vaikinai — nuo 15—16 metų — girtuokliauja ir dažnai pešasi. Reikia čia tik ištrevio darbstaus klebono, o butų viskas sutvarkyta kuopitukiausiai.

Antanas Ridikėlis. ("Saltinis").

IS PURVISKIŲ.

Raseinių apskr. (Gaurės parapijos. Siais metais mūsų p. Chrusčiovas, rusas, kad besidarbuodami jo miskuose nepavargtume, pargabė: na daugybę rusų. Mums tai labai nemalonu. Nes jie, kaip girdyti, prie visokių "gerų" darbų tinka, — kaip antai, pasak žmonių: prie išlauzimo Ervilko krasos, prie kelgių jau perdaug drasiai; lažą (kulbę) sniurais ar dratais susiraisiodavo, tai su vinimis susikaldavo; bet vienas sykis nemelavo. — Liepos 23 d., po pietų, į kas-žin ką ten šovė, laža suskilo, išlaskiojo, o vamzdžio plunksna (ką prie lazos prisidrutina) įsimeigė į kaktą ties nosį, ir išimti nebuvę galima. — Parbėgo namo su vamzdžiu į kibisui kaktos — kilo tarp namiškių triukšmas. Tuo vieni išvažiojo daktaro, kiti kunigų Simkus. Vakarais keliamas tam tikslui, kad padarius pirmąjį žingsnį į suvienijimą mūsų Lietuvos chorą, kaip daro kitos kultūriškos tautos, kad ir latviai. Malo-

ni žinia. Pagirtinas veikėjas. Ankščiau ar vėliau, turėsime tuo pradėti rūpintis. Jau buvo apie tai plačiai kalbama per Šiaulių gegužinę.

("V-tis").

IS GAVENIŲ.

Seinų apskr. Liepos 27 dieną, netoli Seinų, gale giraitės, Gaveniškių kaimė, pas kryžių rasta užmūstas žmogus. Vaziuojantieji į Seinus į muge (turgų), pamatę gulintį negyva žmogų ir pranešė Seinų policijai. Policija tuojau atvyko į tą vietą, kur gulėjo nabašinkas, apžiūrėjo ir rado užmūstą į smilkinį. Užmūstasis paeinąs nuo Suvalkų. Dar nesužinota keno tai darbas. J. Berzelis. ("V-tis").

IS ROKISKIO.

Buvo rašyta, kad Rokiskyje atsiradusi cholera. Tiesa, pasirodė, ale daugiau nebesimato. Tų namų, kur mirė, visus daiktus policija sudegino, padarė puikią dezinfekciją, taip daug choleros atsitikimų nebesigirdi. Už tat kur tik klausais, žmonelės dejuoja pilvo ligomis: čia prietvaru, čia paleidimu vidurių. — Ar ne galėtų koks gydytojas išvengimui šios ligos patarti, o lietuviečiai laikraščiai didelėmis raidėmis keliuose numeruose padėti žmonių žinai? M. M. ("V-tis").

IS KALKUNŲ.

Liepos mėnėsi, nuo 5 iki 7 dienų čia staiga pasimirė 4 žmonės. Liepos 5 d. vienas gelzkelio tarnas, mufės Dinaburgan kasin-kio pirkto, susirgęs ir nebegrįžęs: ten pat miręs.

Liepos 6 d. vakarą susirgo ir naktį pasimirė Kalkunų stoties mašinistas.

Liepos 7 dieną mirė du stoties dailidžiai.

Patėmytinys yra dalykas, kad visi mirusieji deginūs "nebrokydamieji".

Jų staigūs mirčiai benebus choleros pasirodymas.

Šmet, drėgniems metams esant, labiau negu pernai, reiktų saugotis choleros, nes jau ir Radviliskyje, ir Šiauliuose pasirodė, nuvarydama į kapus po vieną žmogų. J. Veringa. ("V-tis").

IS KARTINŲ.

Telsių apskr. Kartinos miestelis stovi ant Minijos upės dešinio kranto. Jame yra nemaža medinė bažnyčia, prie kurios gyvena 4 kunigai, taipgi pradinė mokykla, valsčiaus raštinė, monopolis, 4 aludės, 7 sankrovos: 4 žemaičių katalikų ir 3 žydų. Prie bažnyčios yra mažas knygynėlis, vietinių kunigų įtaisytas. Dabar čia daroma "Blai-vybės" skyrius. Blaiybėn rašosi daugiausia moters ir mergaitės, vyrų, o ypač berniukų, labai mažai. Mat, vyriškiems buteliukas meilesnis, prie jo nereikia prašyti. Užtatai šventadieniais nusūtytės... Kitas pasigėręs ir galą gauna. Taip per Sv. Petro atleidus vienas girtuoklis Mihiroje prigėrė. Kulpiškis. ("Saltinis").

IS LUKSIŲ.

Naumiesčio apskr. Pr. Grybkas, Pelenių kaimo ukiniuko sunus, buvo didelis mėgėjas šaudyti. Jisai ir su šaudy kėlė elgėsi jau perdaug drasiai; lažą (kulbę) sniurais ar dratais susiraisiodavo, tai su vinimis susikaldavo; bet vienas sykis nemelavo. — Liepos 23 d., po pietų, į kas-žin ką ten šovė, laža suskilo, išlaskiojo, o vamzdžio plunksna (ką prie lazos prisidrutina) įsimeigė į kaktą ties nosį, ir išimti nebuvę galima. — Parbėgo namo su vamzdžiu į kibisui kaktos — kilo tarp namiškių triukšmas. Tuo vieni išvažiojo daktaro, kiti kunigų Simkus. Vakarais keliamas tam tikslui, kad padarius pirmąjį žingsnį į suvienijimą mūsų Lietuvos chorą, kaip daro kitos kultūriškos tautos, kad ir latviai. Malo-

gioniai. Mažesnes pašelpas, kaip tai po 3 rub., tai beveik kiekvienas gavo, kuris tik turėjo nuo savo klebono palindijimą.

Liepos 25 d. iš Kauno Birštonan Nemunu pradėjo vaikščioti garlaivis. Čia jis atėina 11 val. vakaro, o grįžta atgal ant rytojaus 6 val. ryto.

Pigiausiai garlaivių iš Kauno Birštonan atvažiavimas atseina 2 klasa — 75 kap. Iki viršminėta dienos iš Kauno į Birštoną ejo tik vien dillžanas. Vaziavimas atseidavo: 1-je klasoj 3 rub., 2-je — 1 rub. 50 kap., lauke greta vežiko — viens rublis.

Alfonas Juozyla. ("Saltinis").

IS VELIUONOS.

Kauno apskr. Sionis dienomis Veliuonos savininkas Zaleskis pardavė savo dvarą su miesteliu savo kaimynui, dvarponiui Vakseliui, rusui. ("Lietuvos Žinios").

IS TELSIŲ.

Kauno gubernijos. Rugpjūčio 4 d. Telsiuose bus du susirinkimai: 1) 3 val. po pietų viešas susirinkimas, kurin kviečiama visi, kam tik rūpi apsvietimas. Sitame susirinkime bus perskaityta draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti įstatai ir minėtios draugijos valdybos pranešimas. 2) Visuotinis draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti narių susirinkimas, kuriame galės dalyvauti tikiai nariai. Susirinkimo programą sudaro: 1) susirinkimo atidengimas, 2) pirmininkaujantio ir sekretoriaus išrinkimas, 3) garbės narių išrinkimas, 4) valdybos (rėdytojų) ataskaitos peržiūrėjimas ir užtvirtinimas, 5) valdybos narių ir kandidatų rinkimas, 6) revizijos komisijos rinkimas, 7) išrinkimas klausimo, gimnazijai ar progimnazijai atidengti Telsiuose, 8) busimųjų išlaidų apsvartymas ir užtvirtinimas, 9) paskiriamas algos gimnazijos mokytojams ir kitiems tarnaujantiems, 10) nuordymų valdybai išdirbimas ir užtvirtinimas ir 11) susirinkimo uždengimas.

Abiejų susirinkimų vieta: Telšiai, Geldnerio butas. ("Lietuvos Žinios").

IS SMILGIŲ.

Panevėžio apskr. Smilgių parapija vidutinė. Gyventojų turi apie 4000 žmonių. Ukiniškai gyvena pasiturintai. Žmonės, ypač turtingesnieji, visiškai tesusiprėtę. Savo tautiečius ir jų reikalus žiūri lenkų akimis. Bažnyčioje evangelija skaitoma ir lenkiškai, norint nėra nė vieno lenko. Bažnyčioje giedama visai prastai. Suplikacijos dar tebegiedamos su "macnais" ir "smertelnais". Draugijų nėra jokių. Jaunimas išsivyręs. Jauni vaikinai — nuo 15—16 metų — girtuokliauja ir dažnai pešasi. Reikia čia tik ištrevio darbstaus klebono, o butų viskas sutvarkyta kuopitukiausiai.

Antanas Ridikėlis. ("Saltinis").

IS PURVISKIŲ.

Raseinių apskr. (Gaurės parapijos. Siais metais mūsų p. Chrusčiovas, rusas, kad besidarbuodami jo miskuose nepavargtume, pargabė: na daugybę rusų. Mums tai labai nemalonu. Nes jie, kaip girdyti, prie visokių "gerų" darbų tinka, — kaip antai, pasak žmonių: prie išlauzimo Ervilko krasos, prie kelgių jau perdaug drasiai; lažą (kulbę) sniurais ar dratais susiraisiodavo, tai su vinimis susikaldavo; bet vienas sykis nemelavo. — Liepos 23 d., po pietų, į kas-žin ką ten šovė, laža suskilo, išlaskiojo, o vamzdžio plunksna (ką prie lazos prisidrutina) įsimeigė į kaktą ties nosį, ir išimti nebuvę galima. — Parbėgo namo su vamzdžiu į kibisui kaktos — kilo tarp namiškių triukšmas. Tuo vieni išvažiojo daktaro, kiti kunigų Simkus. Vakarais keliamas tam tikslui, kad padarius pirmąjį žingsnį į suvienijimą mūsų Lietuvos chorą, kaip daro kitos kultūriškos tautos, kad ir latviai. Malo-

gioniai. Mažesnes pašelpas, kaip tai po 3 rub., tai beveik kiekvienas gavo, kuris tik turėjo nuo savo klebono palindijimą.

Liepos 25 d. iš Kauno Birštonan Nemunu pradėjo vaikščioti garlaivis. Čia jis atėina 11 val. vakaro, o grįžta atgal ant rytojaus 6 val. ryto.

Pigiausiai garlaivių iš Kauno Birštonan atvažiavimas atseina 2 klasa — 75 kap. Iki viršminėta dienos iš Kauno į Birštoną ejo tik vien dillžanas. Vaziavimas atseidavo: 1-je klasoj 3 rub., 2-je — 1 rub. 50 kap., lauke greta vežiko — viens rublis.

Alfonas Juozyla. ("Saltinis").

IS VELIUONOS.

Kauno apskr. Sionis dienomis Veliuonos savininkas Zaleskis pardavė savo dvarą su miesteliu savo kaimynui, dvarponiui Vakseliui, rusui. ("Lietuvos Žinios").

IS TELSIŲ.

Kauno gubernijos. Rugpjūčio 4 d. Telsiuose bus du susirinkimai: 1) 3 val. po pietų viešas susirinkimas, kurin kviečiama visi, kam tik rūpi apsvietimas. Sitame susirinkime bus perskaityta draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti įstatai ir minėtios draugijos valdybos pranešimas. 2) Visuotinis draugijos vyrų gimnazijai Telsiuose įsteigti narių susirinkimas, kuriame galės dalyvauti tikiai nariai. Susirinkimo programą sudaro: 1) susirinkimo atidengimas, 2) pirmininkaujantio ir sekretoriaus išrinkimas, 3) garbės narių išrinkimas, 4) valdybos (rėdytojų) ataskaitos peržiūrėjimas ir užtvirtinimas, 5) valdybos narių ir kandidatų rinkimas, 6) revizijos komisijos rinkimas, 7) išrinkimas klausimo, gimnazijai ar progimnazijai atidengti Telsiuose, 8) busimųjų išlaidų apsvartymas ir užtvirtinimas, 9) paskiriamas algos gimnazijos mokytojams ir kitiems tarnaujantiems, 10) nuordymų valdybai išdirbimas ir užtvirtinimas ir 11) susirinkimo uždengimas.

Abiejų susirinkimų vieta: Telšiai, Geldnerio butas. ("Lietuvos Žinios").

IS SMILGIŲ.

Panevėžio apskr. Smilgių parapija vidutinė. Gyventojų turi apie 4000 žmonių. Ukiniškai gyvena pasiturintai. Žmonės, ypač turtingesnieji, visiškai tesusiprėtę. Savo tautiečius ir jų reikalus žiūri lenkų akimis. Bažnyčioje evangelija skaitoma ir lenkiškai, norint nėra nė vieno lenko. Bažnyčioje giedama visai prastai. Suplikacijos dar tebegiedamos su "macnais" ir "smertelnais". Draugijų nėra jokių. Jaunimas išsivyręs. Jauni vaikinai — nuo 15—16 metų — girtuokliauja ir dažnai pešasi. Reikia čia tik ištrevio darbstaus klebono, o butų viskas sutvarkyta kuopitukiausiai.

Antanas Ridikėlis. ("Saltinis").

IS PURVISKIŲ.

Raseinių apskr. (Gaurės parapijos. Siais metais mūsų p. Chrusčiovas, rusas, kad besidarbuodami jo miskuose nepavargtume, pargabė: na daugybę rusų. Mums tai labai nemalonu. Nes jie, kaip girdyti, prie visokių "gerų" darbų tinka, — kaip antai, pasak žmonių: prie išlauzimo Ervilko krasos, prie kelgių jau perdaug drasiai; lažą (kulbę) sniurais ar dratais susiraisiodavo, tai su vinimis susikaldavo; bet vienas sykis nemelavo. — Liepos 23 d., po pietų, į kas-žin ką ten šovė, laža suskilo, išlaskiojo, o vamzdžio plunksna (ką prie lazos prisidrutina) įsimeigė į kaktą ties nosį, ir išimti nebuvę galima. — Parbėgo namo su vamzdžiu į kibisui kaktos — kilo tarp namiškių triukšmas. Tuo vieni išvažiojo daktaro, kiti kunigų Simkus. Vakarais keliamas tam tikslui, kad padarius pirmąjį žingsnį į suvienijimą mūsų Lietuvos chorą, kaip daro kitos kultūriškos tautos, kad ir latviai. Malo-

gioniai. Mažesnes pašelpas, kaip tai po 3 rub., tai beveik kiekvienas gavo, kuris tik turėjo nuo savo klebono palindijimą.

Liepos 25 d. iš Kauno Birštonan Nemunu pradėjo vaikščioti garlaivis. Čia jis atėina 11 val. vakaro, o grįžta atgal ant rytojaus 6 val. ryto.

Pigiausiai garlaivių iš Kauno Birštonan atvažiavimas atseina 2 klasa — 75 kap. Iki viršminėta dienos iš Kauno į Birštoną ejo tik vien dillžanas. Vaziavimas atseidavo: 1-je klasoj 3 rub., 2-je — 1 rub. 50 kap., lauke greta vežiko — viens rublis.

Alfonas Juozyla. ("Saltinis

kur politinių partijų kuopų nariai, dabar beveik jokio gyvybės ženklo neišduoda. Nei mokytojai, nei besimokinančiai jaunuomenė, išskyrus vieną kitą, niekur nieko kaimo jaunimui nepada. Vieni iš jų, turbūt dėl mados ar dėl garbės, bent skaito šią, o kitiems tai ir to nereikia... Jie į savo buvusius draugus — paprastus kaimiečius, išangstę, kaip nuo stogo, žiūri. Tik nuo 1–2 mėnesių kaitur pradėjo tvertis „jaunimo rateliai“. Tie rateliai taisosi su knygynėliais, stengiasi išnaudoti apsišvietimui „guzyne“ etc. Viena toksai ratelis jau antri metai gyvuoja (ten nebuvo „Sviesos“ skyriaus), turi savo knygynėlį, dargi leidžia ir redaguoja patį ranka rašytą laikraštį. Vieni tie rateliai laikosi pirmaviskumo. Prie kuniginių-gi draugijų daugiausia priguli sėnesnėji žmonės. Iš jaunimo nėra, o jei ir yra, tai tankiausia toki, kurie niekniek neapsiškai ir neturi jokios savo nuomonės.

Vienas iš jų pačių.
(“L. U.”).

IS RYGOS.

Šią savaitę slaptoji policija suėmė ir suėmė 4 anarchistus, kurie pagrižę prieš kokių du mėnesius užsienio ir jau buvo besirušiję darban. Anot laikraščiuose apskelbtų žinių, jie ketinę žudyti policiją.

Anapus Dauguvos policija užėję sankrovą bombų: vienos buvo dykos, kitos pridotos sprogtinės medžiagos. Iš tos priežasties padaryta apie 80 krūtų, bet daugiau bombų nerasta. Keletą įvairių ypātų suėmė.

Liepos 29 d. vidurdienį, Stulpų gat. No. 77 nuo 5 gyvenimo šoksi por langą kieman ir ant vietos užsimušusi Motta S., Peterburgo moterų medicinos instituto studentė. Ji per vakacijas viešėjusi čionai pas savo motiną ir seseris. Sau galą pasidariusi dėl nelaimingos meilės.

(“R. Garsas”).

IS ODESOS.

Čia lietuvių nemažai — daugiausia išeiviai iš Kauo ir Vilniaus gub. — fabriky darbininkai, tarnai ir tarnaitės. Intelligentų, kurie darbuotųsi ant tėvynės dirvos sulyginamai nedaug. Keletą metų atgal susitvėrusi draugija „Ruta“ gyvuoja vargingai. Pirmiaji jų turėjo savo butą ir nemažą dargi. Dabar ji ji samdo butą drange su latviais. Vargingas „Rutos“ gyvenimas galima išsiaiškinti štai kuo: nėra kam darbuotis, mažai narių ir tie patys nemoka, kaip prigulint, narių mokėsimo.

Liepos 5 d. išvien su latviais „Ruta“ surengė guzinę. Choras padainavo keletą dainelių. Dainavę neperpuikiai. Nesmagu įspūdį darė perdidelis alaus gėrimas. Ar ne geriau būtų vieton alaus — arbatą, vaisiai, uogos ir paprasti nesvaiginantieji gėrai? Laikraščiai tarp Odesos lietuvių silpnai tiespatina. Kada pasilauki išrašyti laikraštį arba pirt pavieniais numeriais, atsako, kad jau maža tėsparanta lietuviškai ir vėliau skaityti rusiškai. Per tai čianysčiai lietuvių greit užmiršta savo kraštą ir nėra tarp jų vėlybės. „Rutos“ vedėjams reikėtų uoliau darbuotis, kad suvienytų lietuvių.

(“L. U.”).

JAVAI.

Prieš keturias savaites teko man važiuoti per šias septynias parapijas: Vilkauskio, Pilviškių, Sasnavos, Skiraudžių, Silavoto, Prienų ir Birštono (Vilniaus gubernijos). Javai, kaip žinomiausi, taip ir vasariniai, visur kuogeriausi, ypač parapijose: Pilviškių, Sasnavos ir Silavoto, iš dalies ir Prienų — tai labai puikūs. Apie Birštoną javai šimtų pat gerų, ypač rugiai su žirniais labai puikūs. Šimt, kaip lietuviuose metuose, geriausiai atrodo javai prie smėlių (piesky). Todėl gi ir Birštoniečiai džiaugiasi, kad duonutės turėsia užtektinai. Ligonij šimt Birštone visai mažai. Daugiausiai žydai.

A. J.

(“Salties”).

“SAULĖS” NAUJOS MOKYKLOS.

Lietuvių švietimo draugijai „Saulė“ leista įsteigti vienklasę mokyklą Kurtuvėnuose, išauiliu apskrįčio ir prie esančios Joniškių

“Saulės” mokyklos — nedėdieninė suaugusioms mokykla. Pastarojoje, t. y. nedėdieninėje mokykloje mokys esančios mokyklos mokytoja Valačiūtė.

Draugija „Saulė“ mano įkurti mokyklas: Šiaulėnuose, Šiaulių apskrįčio — mergaičių mokyklą, Rietave — Raseinių apskrįčio — mokyklą bernikams ir mergaitėms sykiu; taipgi Nemakščiuose Raseinių apskrįčio ir Vyžuonose Ukmergės apskrįčio — po vieną mokyklą. Apie tai draugija svarstys per visuotinus savo susirinkimus, busiančius rugpjūčio 10 ir 20 d.

Liepos 1 dieną leista atidengti keturklasę miesto mokyklą Vyžuonose Ežerėnų apskrįčio ir Skuode Telsių apskrįčio. Jų užlaikymui valdžia skiria kiekvienai po 4,250 rublių kasmet.

(“Salties”).

SVARBUS SUMANIMAI, KAD TIK ĮVYKTŲ.

Jau česame kartą rašę apie sumanymą tiesti naują gelžkėlį nuo Gardino per visą Lietuvą iki Ventpils. Dabar vėl girdime žadant priekiti apmirusį sumanymą — suvienyti perkasu upes Ventą su Dubysa.

Apie gelžkėlį rodos, dar niekažados nėra buvę skelbta viešu sumanymu, bet Dubysos ir Ventos perkaso sumanymas turi jau apie šimtą metų amžiaus. Juk jau įsai vienu laiku buvo beveik pradėtas dirbti. Bent Padubysiais jau buvo suvežta daugybė tašytų akmenų sluizams dirbti; bet užėjo karo laikai, ir viskas pradingo. Prieš japonų karą jau vėl buvo besirengiama vykinti tą sumanymą, bet išaukvoje pinigų, turėjo liauties. Dabar, girdėti, vėl ruošiasi. Laikraščiai praneša, buk esanti suaukta, ir jau išvažiuos apžiūrėti vietų, tam tikra komisija. Mums, lietuviams, situodu sumanymu labai svarbus. Jei juodu kuomet tikrai įvyktų, tai pas mus virstų visai nauja gadyne. Paziūrėję į Lietuvos bei Latvijos žemlapi, matome, kad abudu tuodu keliu — surištų natūrališkų ryšių abu situodu kraštu tarp sąsų ir pritrauktų Lietuvą prie jūros. Ne tiktai Gardinas su Kauo (Nemuna), bet ir Vilnius (Nerimi) taptų surištais su Ventpile, tai yra su Latvija.

Vokietijos tarpininkavimas Lietuvos prekyboje, kuri labai didėję dalį pelnų sau susivalo, tuomet taptų visiškai bereikalingas. Bet, šiaudien visą Lietuvos prekybą yra apėmę išimtinai žydai. Kuomet gi mūsų krašto prekyba pasimū per Latvijos pajūrį, be abejo, didelė jos dalis pateks latvių rankoms.

Pirmučiausia pasirodys Dubysos, Nemunės, Nevežys ir Nerys latvių laivai vieton vokiškių; atra, Lietuvos miestuose ir miesteliuose pamatytume didžiųjų Liepojos bei Rygos firmų atstovus, įjieskančius pirti mūsų prekybą: javų, valaknos ir gyvulių. Draugė su prekyba pradėtų atsirasti ir latvių pramonija ir užsimegštų tarp mūsų ir latvių kultūriškai tautiškas mazgas, kurs tuo tarpu tebėra dar tikai kai-kurių plačiau manančių veikėjų galvose.

Atsiradus lietuvių broliškai-kultūriškai latvių įtekmei, veikmei, veikiau atsidarys ir mūsų akys ir mes pradėsime veikti rimtai ir vaisingai įvairiose tautiškojo gyvenimo dirvose. Šių dienų žydiškai-slaviškoji kultura Lietuvoje yra grynai parazitiska. Ji, taip sakant, neapvaisina mūsų krašto ir tautos kultūriškai veikimui, o dar labiau nubėgžina, statydama tarp sąsų ir tarp vietinio lietuviško gaivalo nepereina ma ribą. Latviai visai kas kita. Jie šiandien yra vienintelis kultūrinis elementas, kurio mes iš tautiškaik-ekonomiško atžvilgio visiškai neprivaleme baimyties. Priešingai, mes galime prie jų drąsiai glaudytis ir jais pasitiki. Latviai mums suteiks perleistą per jų broliškai-tautišką išmėginimą Europos kultūrą ir pastumės Lietuvą į tokį veikimą kultūros dirvoje, kokiį mūsų protėviai kitados yra atlikę politikoje.

(“R. Garsas”).

RUPINKIMES PASITAISYTI!

Intelligentai mūsų, rodos, dirba, nesnaudžia. Jie leidžia laikraščius su nuostoliais, čina (geriau sakant esti gabenami) ir į kalėjimus, kelianči ir į tolymesnės viešpatijos vietas, moka pinigines paaukdas. Ir vis už ką ir kam? Na,

tam, kad nori pagerinti žmonių buvį... Musų laikraščiai visi perdėm, ir pirmėvių ir klėriakų šaukia žmones vienytis į draugijas, į ratalius, šviestes, steigti mokyklas ir tt. Bet daugiausiai visi tie žodžiai, kaip žiniai berti į sieną be pasekmų atšoka, nesminga į žmonių širdis ir pasilekia tartum vėjo išblaskyti. Žmogus laikraštį perskaito, paaimanuoja, galvą pakraipo. Sakė: būtų gerai. Bet po tam iš jo galvos išlekia visi ir geriausi laikraščio sumanymai ir žmogus čina sav toliau gyvenimo tokais pasiduodamas seniems įpratimams ir prigimtam lietuvių tinginiui ar nerangumui.

Stai paskutinėmis sanvaitėmis laikraščiuose gana daug randasi žinių, kad Kanno gubernijos lietuvių ne vienoj vietoj atmetę per sueigas valdžios (zemakų) persamas tai pradedamas, tai ūkio mokyklas. “Nereikia — sako — mus tėvai apsiėjo be to, žemė arti mokame, kad tik pinigų būtų trąšimas nusipirkti, o užtrėti tai be mokyklų mokėsimė. — Tiesiog nesuprantamas tamsumas. Valdžia ir pinigų — totis mokykloms nedaug nuo valstiečių reikalavo, būtų gal išėję po kelias kapeikas nuo dešimtinės. Dar girdėt buvo balsai prieš mokyklas, kad vaikai išėję moksles nebeneršią darbo dirbti ir tėvų senatvę užlaikyti. Sitame užmetime gal ir yra dalis teisybės, nes panašų atsitikimų esti: išmokinėti vaikai čina kitur “ponauti”, o ant tėvų ūkio nenori likti. Bet tai atsitinka toli ne visais, ir dēlei to atsisakyti nuo mokyklų visgi nevertėti. Buvo ir visai keistų ir simanymų: kiti mokyklos nepribila, kad paskui nerėkėty, girdi, vaikių prievarata leisti. Čia jau pasirodė visai neįsningingas neužiėjimas ir naudingais mums valdžios sumanymais. Paprastai girdėt ir dažnai aimanavimai, kad valdžia neduoda mums mokyklų, kad per tai mes negalime šviestis. Na, ale dabar patį juk valdžia siulo mums įtaisyti keletą ūkio mokyklų, o mes jų nenorime. Suprasti dar galėtum žmogus tokį keistą ty mokyklų boycotavimą, jei kas iš valstiečių būtų pareikalavęs per valstiečių sueigas, idant tokios valdžios teikiamos mokyklos būtų lietuviškos, būtų pačių valstiečių prižiurimos, idant paskyrimas mokytojų ir nuo valstiečių prigulėtų. Valdžiai nesuteikus ant jų reikalavimų, valstiečiai atsisako nuo mokyklų. Toki pasielgimą galima būtų suprasti ir net iš dalies išteisinti. Bet tame ir dalykas, kad tokių reikalavimų buvo negirdėti, bet valdžios teikiamos mokyklos per sueigas buvo užrėktos, kad jų nereikia ir gana...

Tasai mokyklų dalykas visgi dar neuzbaigtas. Reikėtų ir galima dar būtų pataisyti, kas pagadinta. Jei viena sueiga mokyklos nepriėmė, tai kita juk gali ant tos patiešios mokyklos sutikti. Apšviestiesiems valstiečiams reikia įmanant dabar tuojau perkaltėti kas galima, kad mokyklų klausimui toki tamsus nutarimai. Vyrai nedarykite sau gėdos!

Varguolis ir X.

(“L. U.”).

KONKURSAS.

Lietuvių Dailės Draugija šiūnai skelbia konkursą lietuviams dailininkams padirbti viršelius naujam laikraščiai “Vandens kultura”, kuris neužilgo pradės eiti iš Vilniaus.

Kankurso sąlygos:

1) Viršelio piešinys turi užimti visą laikraščio puslapį ir privalo būti ne mažesnis kaip 24 cm. x 16 cm.

2) Piešinyje turi būti palikta atsakanti vieta įstatyti šiemis žodžiams: “Vandens kultura, mēnesinis laikraštis, išėnas lietuvių rusų ir lenkų kalbomis Vilniuje”.

3) Geistina, kad viršelio piešinys turėtų ryšį su pačio laikraščio turiniu, išreikštu jo užvadyjime “Vandens kultura” (zuvininkavimas, vandens malūnai kanalizacija, laivininkystė, garo praitkinimas, vandens augmenis ir tt. ir tt.).

4) Visas piešinys turi būti padirbtas viena kokia-nors spalva.

5) Kiekvienas darbas turi būti be autoriaus parašo, aiškiai pažymėtas kokiū nors zenklu (ar slaptyvardžiu). Toks-pat zenklas turi būti ant užlipintos makšties (konvorto), kurion privalo būti įdėtas tikras autoriaus vardas ir pravarde ir jo adresas.

6) Už geriausiąjį viršelį paskirta premija 25 rub.

7) Paskutinis laikas priimti darbus konkursams rugpjūčio 14 d. šių metų.

Darbus siųsti adresu: Lietuvių Dailės Draugija. Preobraženska 9-1. Vilnius (Vilna). Liet. Dail. Draugijos Valdyba. (“V-tis”).

IS AMERIKOS.

NELAIMINGAS ATSTIKIMAS.

Breslau, Pa. 21 d. rugpjūčio vakare 6 val. vaikų pulkas nuėjo į netoli esančias plytničios duobes, iš kurių molis buvo išimtas ir pradėjo kasti ten duobes arba teip vaikų pramintas kasyklas. Bet jų kasyklos neligai laikė: pakasus urmas vė keletą pėdų, griuvo žemė nuo viršaus ir užgriuvo du vaiku — Miką Veneckį ir Joną Bersadą. Pirmąjį greitai atkasė ir su daktaro pagelba atgaivino; antrasis ilgiau po žeme išbuvo, kada jį atkasė, jau buvo negyvas. Sprandas jo buvo nūlaustas. Vėlonis turėjo 14 metų, bet jau dirbo kasyklose prie anglų valymo; buvo tai rusinas iš Galicijos. Kalti čia, žinoma, tėvai, kurie savo vaikų ne daboja ir ne prižiūri kaip reikiant.

ISKIRTO POLICIJAI ŠTUKA.

New York. Čianysčiam koronierui ir policijos perdtėnui telefonu pranešta, jog Grand Union hotelyj likosi nūšautas žinomas Amerikos milijonierius Alfred Gwynne Vanderbilt. Policija, žinoma subruzdė, bet atkakus ant vietos, peršitinkino, jog Vanderbilt ramiai sau lovoj miega. Mat koks stūkurius tyčia paštukavojo.

BAŽNYČIŲ STATISTIKA.

I bažnyčias visokių tikėjimų Jungtiniuose Valstijose įdėta 1250 milijonų doliarų. Parapijų bažnyčios 1906 metuose turėjo 32,930,445, tame skaitliuje protestontų 20,250,000, o apie 12 milijonų katalikų; bet katalikų skaitliu dauginasi daug smarkiau negu protestontų.

MANDAGUS TEISEJAS.

Planfield, N. J. Šliubai apšvedantiems poroms čia atsieina 5 dol., bet čia atsirado teisėjas Herebiah Hand, kuris duoda šliubus ant išmokėsio: imant šliubų mokais vieną doliarį, o paskui po doliarį kas sanvaitė ir dar teisėjo moteris patarnauja kaip liudininkė.

BEBROTIS.

Monroe, La. Gavęs proto sumaišymą nuo svaiginančių gėrimų negras Bill Way leidosi gauti vėmės šaudydamas į visas puses iš divamduktio karabono. Gyventojai irgi apsiginklavo ir šuviais jam atsakė. Kada jį paguldė, jis pavojingai pašovė 25 ypatas, iš jų keturios ypatos pašautos mirtinai.

BAILUS CARO KONSULIUS.

New York. Vaziuojant automobiliu maskoliškam konsuliui Schippenbachui, su dideliu pykšte, lėjimo truko vieno rato gumos. Konsulius telp persigando, kad šoko iš automobiliaus į glėbį ant gatvės stovinčio policisto, kuris caro tarną vienok pertikrino, kad tai ne buvo bombos eksplozija.

NEGERAS PASILINKSMINIMAS.

El Paso, Texas. Nedėlios dienos susimūšė čia neturėdami ką veikti darbininkai dviejų farmų. Penki vyriškai likosi užmušti, vienas mirtinai, o kitas sunkiai, nors ne mirtinai sužeistas.

NETIKES TEVAS.

Folley, Minn. Prie šieno kupetio rado ant Vainerio farmos negyvą 20 metų merginą Francisę Florekę, prie jos gulėjo trijų dienų dar gyvas vaikas. Mat mergina, jos sužadziotojo apleistą, jo pas pažįstamus, bet kelionė nuo bado pasimirė.

IGRIUVO SENOS KASYKLOS.

Scranton, Pa. West Scrantone įgriuvo senų, apleistų kasyklų ola su buvusiomis ant jų trioboms, įgriuvo du bloki. Iš triobų, drūčiai pagadyta murinė mokykla, kitos gi triobos pagadytos ar sugriautos medinės.

EXPLOZIJOS.

Bachacia, Fla. Ant gelžkelio čia explodavo 700 svarų dinamito. Explozijos 12 vyriški likosi užmušti, o tiek jau sunkiai sužeisti.

TVANAS.

Monterey, Mex. Šitos aplinkinės užgimė baises tvanai. Naktį umai išsilejo per krantus Sventos Katarinos upė ir užliejo žemes, paupio miesto dalį, užliejo elektrikos staciją ir visi žiburiai ant syk užgeso, kas dar labiau išgaidino netekusius namų žmonis. Bet ir namuose daugybė žmonių prigirė. Skaitliū prigirusių išsiųstas iš Loreda telegramas paduoda ant 2200 ypatų, daugume neturtingų, nes paupės buvo apgyventos neturtingų. Teip daug žmonių žuvo todėl, kad tvanas kijo naktį ir pabudusių daugumas, vietoj bėgti į augštesnes vietas, pasislėpė ant stogų; tuom tarpu vanduo ir stogus užliejo.

PASKENDO GARLAIVYS.

Seattle, Wash. Alaskos pakrantėse paskendo iš čia išplaukęs garlaivys Ohio. Prie to prigirė du laivo tarnai ir tris pasazieriai.

NELAIMES ANT GELŽKELIŲ.

Kankakee, Ill. Ant Big Four gelžkelio vėžių, vaziuojant skersai vėžių automobiliui, bėgant lokomotyva užbėgo ant automobiliaus jį sudaužė, užmušė dvi moteri, o kitos penkios buvusios jame ypatos sunkiai tapo sužeistos.

DETROIT, MICH. NETOLI CUPAC.

greitais Grand Trunk gelžkelio traukinys susimūšė su preky traukiniu. Prie to vienas gelžkelio tarnas likosi užmuštas, o tris sunkiai tapo sužeisti.

ST. LOUIS, MO. NETOLI VIGUS.

stacijos, vaziuojant per gelžkelio vėžas automobilii, užbėgo ant jo traukinys Chicago, Rock Island gelžkelio, automobilii sudaužė ir užmušė penkias jame vaziavusias ypatas.

GAISRAI.

Dubuque, Ia. Sudėgė čia krautvės Standard Oil Co. Nuostolių gaisro padarytus paduoda ant 100,000 dol.

WAWERLY, IA. SUDĖGČIA ĮTAISOS.

Kelly Canning Co. Besigebint, kurios ypatos tapo mirtinai samankytos.

IS DARBO LAUKO.

¶ Pereitą savaitę Jungtiniuose Valstijose buvo iš viso 201 nusi-bankrutinimas, arba ant 18 daugiau negu užpėreit.

¶ Tampa, Fla. Veik'yvisose ci-mų dirbtuvėse, kokių čia gana daug, darbai čina ne prasčiausiai.

¶ Pittsburg, Pa. Nors čia smarkiai lyja, bet Pressed Steel Car Co. tarnai mēto iš namų streikuojančių darbininkų šeimynas.

¶ Pittsburg, Pa. Dirbtuvėse Pressed Steel Car Co. McKees Rockse, kur streikuoja organizuoti darbininkai, iš sugabentų streiklaizų, 200 atsisakė dirbti.

¶ Sitie darbininkai sako, kad prie darbo liko tik 300 streiklaizų.

¶ Winnipeg, Kanada. Sustreikavo čia dailidės. Jie reikalauja pridėti jiems po roc. už darbo valandą.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

IS NORWOOD, MAS.

Šitas miestelis yra nuo Bostono 15 mylių. Gyvena čia visokios tautos, yra ir lietuvių 47 šeimynų ir 135 pavieni; merginų yra 26, vaikų 74.

22 d. rugpjūčio D. L. K. Keistuo draugija, 113 kuopa S. L. A. parengė prakalbą, kurios gulerai pasisekė. Žmonių prisirino pilna svetainė, buvo matyt ir iš kitų miestų.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

2 val. po pietų B. A. Tumavičius atidarė susirinkimą, paaiskindamas jo mierius. Pirmiausiai kalbėjo p. J. Tareila iš Stanford, Conn. Jis savo kalboj aiškino S. L. A. mierius ir kokią jis naudą atneša mūsų tautai (taigi, ar susirinkimo mieriu buvo agitavimas už S. L. A. Red.), kvietė visus rašyti prie S. L. A. Antonov iš So. Bostono aiškino naują mokslą, blogas pasakėmes be mieros vartojimo svaiginančių gėrimų. Kalbino lietuvinis išsimti pilietiškas popieras.

rinkusiems patiko, ką rodė gausus dēlų plojimai.

Tame susirinkime prie D. L. K. Keistuo draugovės prisirašė 14 naujų sanarių. Kaip girdėt 5 d. rugpjūčio vėl čia bus prakalbos, nes jos labai užinteresavo čianysčią jaunuomenę.

Darbai čina čia neblogiausiai, veik visi vietiniai darbininkai dirba. Uždarbiai nuo \$1.50—2.00; bet yra ir toki, kurie uždirba per dieną ir daugiau. B. A.

IS CLEELUM, WASH.

Čia yra lietuvių 12 šeimynų: vyrų 29, moterų 12, vaikų 17; mergaičių 15. Vyrai visi dirba anglų kasyklose išskiriant du laikaučių gertuvę. Gertuvės čia atdaros gali būti dieną ir naktį. Laisnis metams \$1000. Čia yra 97 kuopa S. L. A. su 37 nariais, jį jį ir Roslyno, Wash., lietuvių priguli. Namus turi 9 lietuvių; jie verti \$17250. Skolos ant vėsy yra \$200. Uždarbis kasyklose neprasčiausiai, nes dabar, dirbant 3—4 dienas sanvaitę po 8 val. ant dienos, j mėnesį paima po 50—60 dol. Kasyklos prie Pacific visur išmoka algas kartą mėnesij, algos 15—20 dienai turi būti išmokėta. Gertuvėse lošimas iš pinigų atviras, iš ko ir broliai lietuvių naudojami. Lošiant, prasidea diskusijos, ir tankiai per tikrinimui lenkas lietuviui, ar lietuvis angliui uždeda kumštį ant veido.

IS ROSLYN, WASH.

Sis miestelis turi apie 5000 gyventojų. Yra čia viena laus leidykla, viena lentų plovykla ir 4 anglų laukyklos. Lentų plovykloj dirba kas dieną po 10 valandų. Už 10 val. moka \$2.25. Čia dirba tik vienas lietuvis.

Roslyne lietuvių yra 19 šeimynų: vyrų 57, moterų 19, vaikų 31, mergaitė 21. Savo namus turi 14, 3 turi savo namus su žeme vertės \$3900, 11 turi savo stubas ant kompanijos žemės už kurią moka randos ant mėnesio \$1.00. Skolos ant namų nėra.

Visi lietuvių, išskyrant kelis, dirba anglų laukyklose, kur už 8 valandas darbo gauna \$3.50—4.00. Algos išmokama kartą j mėnesį. Pragyvenimas atsieina apie \$25.00 j mėnesį. Pramonė užsiimančių mažai: 1 turi gertuvę jau apie 8 metus; neblogiausiai jam sekasi, 1 lietuvis dirba prie barzdaskučio ir vienas turi sankrovėlę smulkų daigtų.

Perdėtis Vokietijos rando biologijos stacijoje, Dr. Lantz užsima išbandyti esančius pavadinimus žiurkės naikinimui nuodų, turinčių visas žiurkės išnaikinti. Jis klėtoje turėjo 24 žiurkes ir joms davė visokių visokių veislių aptiekose turimus žiurkėms nuodus ir persitikino, kad nuo tų nuodų žiurkės ne tik negaista, bet ir jais vienais maitinamos nusipeni, darosi vien riebesnėmis.

Laivas Makura atgabeno į Victoria, B. C. išlikusius nuo paskendusio norvegisko laivo Errat žmonius. Laivas tas paskendo 18 d. berželio, o jo įgula prisigriebė Middleton Riff uolų. Iš 22 ypatų paskendusio laivo įgulos garlaivys Tafu rado tik dar 6 pusiau gyvus, kiti nuo bado ir stokos vandens numirė.

Kanadoj, Kootenai distriktė gana ilgai siautę girių gaisrai labai daug nuostolių pridūrė. Dabar vienok užstoje smarkus lytus ugnį daugume vietų užgesino, bet daugelį vietų girios dar vis dega.

Prie paveržtos nuo Maskolijos salos Sachalino dalies japonai užtiklo labai turtingus žemėgų lizdus. Žemėgų ten surasti labai gražus, pasitaiko geltoni ir juodi, koki yra labai brangus. Dabar japonai parengė čia sistematišką žemėgų rinkimą.

Ryman atėjo žinia, buk Arabijoj, Yemene sukilo arabai prieš turkų valdžią. Sukilėliai skerdžia, prie jų neprisidėdančius, plėšia ir degina kaimus. Provincijos gubernatorius atsisaukė Konstantinopolin reikalaujamas karavių daugiau.

24 d. rugpjūčio į Antverpeną, Belgijoj, iš Rygos atkako garlaivis Singapore. Kelionėj pasimirė ant jo penkios ypatos, kaip mano, nuo choleros, kuri jau Rygoj pradeda siausti. Garlaivys sulaukė kvarantėno.

Netoli Meksiko, bašileidžiant į jasyklų olą darbininkams, nutruko kėlimosi prietaisais virvė ir prietaisai su darbininkais nupuolė žemyn 1501 pėdą. Prie to 15 darbininkų užsimušė, o 20 tapo sužeisti.

Garsus maskoliskasis raštininkas Leonas Tolstoj, už jo parašytą ir išleista knygą "Dievo viešpatystė" likosi teisman patrauktas, mat joje patėmijo caro įžeidimą. Byla bus pabaigta šio mėnesio Peterburge.

Lvove, Galicijoj, 23 metų maskolius Lukosenko paleido trijų šuvis į 20 metų mergina, Sonja Pereplick. Ji prigrieto prie maskoliskųjų revoliucionierių, o ištikro buvo caro valdžios agentu provokatoriu.

Morokko sultanas Mulai Hafig su paimtais nelaisvės pretendento Ragi kariuotėjais elgiasi žiauriai, daugelį liepė nukapoti kojas ir rankas. Svetimų kraštų pasiuntiniai dėlto išreiškė sultaniui pasibaurėjimą.

Argentinos pakrantėse susimušė voliskasis garlaivys Schlesien su argentiniskiu Columbia; paskutinis tuojaus paskendo. Prie to prigrieto apie 150 žmonų.

Cholera apsiereikė jau mieste Kolpino, netoli caro senės Carskoje Selo. Nuo choleros jau carą ne kartuvės, ne kariuomenė neapga. Mieste Kolpino, nors jis mazas, į 24 val. apsirgo 50 ypatų.

Italijoj, laike smarkios audros trenkė perkunas į katalikiską baznyčią mieste Gello ir numetė baznyčios stogą, kuris užmušė dvi ypati, o 15 sunkiai apklūt.

Vokietijoj, netoli Frankfurto prie Odero susimušė du gelizielio trukiai. Prie to 20 pasvežėjų ir tiek jau gelizkelio tarnų tapo sužeisti.

Sveicarijoj, mieste Genevoj, gazo dirbimo įtaise atsitiko eksplozija, kurios 7 vyriškiai tapo užmušti. Daug žmonių tapo eksplozijos sužeisti.

Po paskutinių žemės drebėjimų Meksikoje, kaip mano, j jures nūgrūdamo prie kranto esančios Clipperton salos, nes iš čia neateina nė jokios žinios.

Tikėjimų Istorijos Rankvedis

Su paveikslais

Parašė, bendradarbiaujant kitiems mokslininkams,

P. D. Chantepie de la Saussaye,

Teologijos profesor. Amsterdame,

Vertė J. Laukis

Lyjantis Zeus yra dangus, bet neįmaninga būtų laikyti žėsinį tikėjimą medžiagiskuoju dangaus garbinimu. Gamtiškojo tikėjimo atstovybei medžiagą reikia surinkti iš mytologijų ir organizuotų kultų civilizuočių tautų, bet reikia susilaikyti nuo vėsiško priskyrimo jų prie srities natūrizmo ir teip pat pastebėjimus reikia daryti kitose linkmėse. Gamtos garbinimas yra randamas jo grynume ten, kur saulė yra garbinama ir žemė gauna paaukojimus. Kartais jis yra maždaug atvirai įkūnytas tarnybei kokiam kitam dievui ir sumaišytas su svetimais elementais, arba jis užsilieta daugelyje žmonių papročiu, kurie yra užlaikomi metašimčių nebūnami supratimai. Šita būitis labai naudinga mūsų tyrimams ir teip vadinami žmonių padavimai reikia čion tyrinėti daugiau, negu jie buvo tyrinėjami lygšiol. Be abejonės, reikia tamsi didelio atsargumo, kadangi labai lengva yra nuklysti. Ne kiekvieni vietoj, kur gamtos dalis ar apsiereikimas randasi tikėjime, yra tikros žymės gamtos garbinimo. Neturime tiesos tuojaus prileisti dieviškąjį garbinimą visur, kur tik gamtos apsiereikime randasi mytologiška dievytė, ar kur ji valdo gamtos dalį. Teipgi reikia atskirti kulto būdą nuo tikslų kur tik didelė svarba ar magiška pajėga yra priteikiama gamtos elementui. Paskutinis pastebėjimas ypatingai liečia vandenį ir ugnį, pirmesysis gi kitas gamtos kumus.

Atėjus prie smulkmenų, pradėsiame nuo apkalbėjimo elementų. Graikų filozofai, Egipto kunigai ir kiti daug tyrė vandenį, ugnį, orą ir žemę sulę jų kosmiško ir kosmogoniško pobūdžio. Pas suomius teipgi dievai dalinosi sulęg elementariškų dalinimų; bet, kad mės negalime manyti ten apie elementus kaip elementus, tai aiškiai yra parodyta tuomi, jog šale oro, vandens ir žemės mės nerandame ugnies, tik žemesnįjį svietą. Dabar imsimė perkartinėti svarbiausius atžvilgius į pavienių elementų garbinimą.

Vanduo buvo garbinamas ne žplamai, kaip vandeninis svieto principas, arba kaip kosmiška ar prieškosmiškoji pajėga, tik jo surinktinės formos, kaip jura, ežeras, upė, salinis. Vandeniui buvo duodamos aukos ir siunciamos maldos banguojančiam, užiančiam, krantinčiam. Šitas yra gerai patirta pas kelias tautas, teip pas raudonodžius kaip ir žmones klasiškos senovės. Pas graikus upių garbinimas buvo senas ir nors likosi vėliaus nustumtas į užpakalį, bet ilgai užsiliiko kulte pavienių upių, tokių kaip Alfeus. Kitos šitų šventų upių nėra žemesnės už augščiau siunciamas viestas, k. a. Ganges Indijoje, Nilus Egipte. Paprotys mušti gyvulį aukai ir aukoti ji jurai dėl laimingos kelionės, buvo žinomas dar Ciceronui. Ežerai ir šuliniai laimėdavo teipgi įvairius aukojimus. Žvakių žiebimą randame tankiai kaip dalį vandens garbinimo. Iš pirmo šitas galėjo turėti pranašinę prasmę. Atrandame teipgi vandenį, maudymąsi papročį ir merginas aukojant ant savo mergystę upei ar ežerui. Visuose tuose veiksmuose yra suprantama tikrieji vandenys; šitas pastebėjimas reikalingas atsakymam tvirtinimui, jog čion turi būti priskaitomas teipgi dangaus vandenys, iš kurio visas vanduo nupuola ant žemės, arba, kaip Baudissin bando parodyti pas semitus, jog šventieji vandenys stovi artimoj giminytėje su žvaigždžių dievytėmis. Lietus, sulę savo budo, užima tarpinę vietą, būdamas priskaitomu iš vienos pusės prie dangaus apsiereikimų, k. a. gerai žinomoje Atėniečių lietaus maldose pas Zeusą; bet jis teipgi stovi prie žemiškojo vandens teip arti, kad kerėjimas, kuriuomi jis yra padaromas, susideda iš liejimo vandens, arba pasinerimo į jį. Gana gerai yra žinomos lietmergės, slavų vadinamos Dodos, o dabartinį graikų *Pyrperouna*. Mytologijai priklauso įvairios esybės, gyvenančios vandenyse, kaip najados, nyfmos, sirėnos, vandeninės dvasios. Baisunai teipgi kila iš jurių ir jurose gimę dievai bei karžygiai tankusiai priklauso prie kosmogoniškų mytų. Dar vis tebėsančia dievišką veikmę, priskaitomą vandeniui, privalomė tik paminėti. Pirmiau jau pasakėme, jog vanduo, kaip ir augmenys gali duoti sveikatą ir ilgą amžių. Šitas tikėjimas ypatingai sau išraišką vanda kuone visavietiniame manyne apie jaunybės šaltinį (eau de jouvence). Galiaus pašventinimas, apvaldymas, ir atpirkimas yra padaroma su vandeniu, nuomonė apsiereikianti net krikščioniškojo krikšto simbolizme.

Ugnis turi didelę svarbą mytiškose nuomonėse ir liaudies papročiuose. Su ja ankštai susirisa daugelis dievyčių. Daugelio tautų mytologija apsaiko, kaip ugnis buvo atnešta iš dangaus, ar atrasta kur kitur, k. v. graikų Prometėjaus myte, arba Maui myte Naujojoje Zelandijoje. Senoviški ugnies padarymo būdai, trinant pagalius, gręžiant ar deginant stiklus, buvo užlaikoma daugelyje apeigų. Ugnis židiny nuolat buvo užlaikoma kunigų ar kunigų, k. a. vestalių Romoje, saulmergių Peruvijoje ir net pas daugumą laukinių gėnčių. Ugnies atnaujinimas, kuri nuo kasdieninio vartojimo ar palytėjimo susiteršė ir buvo gesinama bei atkuriamas šventame židiny, atsitikdavo tik prie nepaprastų nusidavimų, k. a. graikai išgesino ugnį po mušiu šies Platėja, nes jos buvo persų suterštos; bet įvairiose vietose tas budavo teipgi sykis nuo sykio. Eiti ar sėkti per ugnį buvo daugelio ceremonijų ir liaudinių papročiu dalimi, k. a. per romiškąsias Palitias ir per tyrimus. Ugnis yra laikoma naikinančiu, bet teipgi ir gaivinančiu bei valančiu elementu. Vienok, kaip tas viskas svarbu nebutų, jis nepadaro dar būtinai tiesioginio ugnies garbinimo. Tai dar nėra ugnies garbinimu, jei smikalas yra metamas į ar kas kitas, arba, kaip pas semitus, kur vaikai buvo vėrčiami eiti per ją. Šitose dėstyse liepsna yra tik aukine, nešančia aukojimus pas dievus. Padarius mums šitą būtiną skirtumą prierosos ugnies garbinimo bus mažiau tikros ne tiek skaitlingos, kaip mės manytume. Jos nėra visai nesurandomos, nes indiškoje Agni garbinimas, medžiagiškosios ugnies ir matomos liepsnos dievinimas yra dar visai aiškus. Čion randame teipgi įvairias atnašas ugnies prie saulės ir žaibo, aukos ir naminio židinio. Bet stipriausi prirodymai ugnies garbinimo yra randami persų tikėjime. Mazdaime patys elementai, vanduo, žemė ir ugnis yra garbinama, visų gi labiausiai ugnis. Prie ugnies yra šaukiamasi su maldomis; užlaikymas degančios ugnies švartomis malkomis yra tikybiška priedermė; sutersti ją yra pasibaurėjimu; bet jei ji suteršta, reikia apvalyti sulęg tam tikrų padavimų. Labai teisinga gali būti, jog dabartiniai senovės persų ai-

niai, ar bent apsviestaisi jų priskaito ugnies garbinimui simbolišką prasmę, bet tikrame parseizme yra suprantama medžiagiška ugnis. Pas kitas tautas, kurios negarbina ugnies tiesiog ir per viešas šventes, ugnis naminiam židiny jų šeimininko tikėjimo yra galinga dievytė, aplaikančia dovanas ir maldas.

Kas buvo pasakyta apie ugnį, dar didesniame laipsnyje liečia orą. Mytologijos rankvedžiai pilni oro ir vėjo dievų, terp jų gi nė viens neužima teip augštos vietos, kaip Wodan germanų tikėjime. Nors, galbut, tulos šito dievo paveikslas išvaizdos galima susekti nuo oro, bet tojo elemento asmenimu jokių būdų jis nėra. Medžiagiškojo oro garbinimas arba vėjų, kadangi jų atskirti nėra galima, randama tik kaikiuriose papročiuose, k. a. pustant miltus audros numalšinimui. Oro apsiereikimai vargiai yra gana čiupnus, idant kaip apsiereikimai galėtų būti garbinimo tikslais. Žmonės bandė kerėjimais juos išaukti arba numalinti, bet jie nebuvo medžiagiškais garbinimo tikslais. Jei kosmogoniškuose ar kitokiuose mytuose randame pavienius budiskumus, paimtus iš oro, arba jei keturių šalių vėjai tankiai yra statoma kaip galingos dvasios, kaip milžinai ar kiuržai, tai mės neprivalome tame įžiūrėti tiesioginį oro elemento garbinimą. Tas pats liečia perkuniją, kuri greičiau reikia skaityti prie oro, o ne dangaus apsiereikimų. Mytologija paliudija galingą įspūdį, kurį audros drama, perkunijos griausmas, žaibo šviesa ir gryzantis dangaus blaivimas padarė į žmogų. Jog tuli dievai buvo tikrai perkunijos dievai ir keletas mytų buvo perkuniniais mytais, tai matysime tą vėliaus. Čion norime nurodyti tik, jog perkunijos apsiereikimai nėra tokiais, idant patys medžiagiškai galėtų būti garbinami kaip gamtos esybės. Tai yra dievas, ką griaudžia, arba dangus, ką griaudžia; audra pati negali būti skaitoma dievytė, kaip yra skaitomas dangus ar žemė.

Atėję prie žemės garbinimo mės vėl atsistojame ant tvirtesnių kojų. Nereikalaujame dairytis skaitlingų žynių, mytologijoje išlaikyti ir klausiti kaip toli apsiereikia žemės dievų budiskumas įvairiose dieviseose formose; šventoji žemė pati yra garbinama kaip penėtoja motina, iš kurios derlingų kelių tryksta visokia gyvastis, kurios naujas palytėjimas duoda naują išjęgą; namų žemė, kurios saują nešasi su saim išėvys. Žemės dievų turime atskirti ne tik nuo dvasių, gyvenančių žemėje, bet ir nuo požeminių dievų, nors mytologijoje jos tankiai yra sumaišomos. Medžiagiška žemė garbinama yra daugelio tautų, ant jos yra gėralai nulejama, pas ją yra siunciamos maldos ir, imant priešiekį, ji tankiai buvo prišaukiama. Pavyzdžiū iš tikėjimų laukinių, suomių, chinų ir k. lengva yra pririnkti. Įdomu, kad kaikiure tikėjimai, turį šale asmeniškesnes dievytes, teip kurių yra randama žemės dievė, užlaikė jai josios užvardinimą dieviškai žemei — *gē mētēr*, terra mater, Jord, pas graikus, romėnus ir germanus.

Prie šitos rūšies, bent iki tūlam laipsniui, priklauso šventi kalnai. Jie tankiai su baimė yra laikomi garbinimo vietomis arba dievystės sėdėnėmis; negana to, kalnai patys kartais aplaidydavo tikybiškus pagarbinimus. Toliaus nuo žemės garbinimo stovi miško dvasių garbinimas. Tikro miško garbinimo, kuriame miškas pats būtų dievu, nėra. Žmonės garbina miško "secretum quod sola reverentia videt" (Tacitus), arba jie jame atranda miško dvasių, k. v. girinius žmones, kuriuos mės pirmiaus atsisakėme imti į skaitlių medžių garbinimo.

Nuo žemės garbinimo iki dangaus garbinimui yra tik žingsnis. Daugelis žmonių dangų skaito visų esybių tėvu, o žemę motina. Susituokimas jų yra kosmogoniškas; dangus yra laikomas ne vien kaip dievų buklė, bet ir kaip dievas pats, medžiagiškasis dangaus skliautas. Šitas niekur neapsiėskia labiau, kaip Chinuose, kur dangus skaitomas gana medžiagišku, yra priimtas augščiau dievytė, valdanti viską, ir gaunanti didelę ciecorišką auką. Herodotas pasakoja mums, jog senovės persai prie dangaus skliauto šaukėsi kaip prie Zeuso. Surinkti galima būtų ilgą eilę dangaus dievų, tariant, dievų, su įvardinimais, parodančiais prikaitymybes ir pildenybes dangaus garbinimo ir kulte nurodyti ceremonijas, paliudijancias šitą garbinimą. Vienok patėmysime tik, kad viso dangaus skliauto garbinimas anaiptol neišskiria garbinimo jame pavienių apsiereikimų ir kad, priešingai, kiti dangaus kunai, ypatingai saulė, tankiai yra garbinama drauge su dangumi. Senesniuose veikaluose randame tankiai saulės, mėnesio ir žvaigždžių garbinimą, stonantį neprigulminga tikėjimo forma su Savezimo užvardinimu. Bet nėra tikros prižasties, kam šitie kultai turėtų būti skiriami nuo kultų kitų gamtiškų esybių, arba kam etnografiškasis vardinimas turėtų būti duodamas jiems, kuris, kaip matysime paskui, nėra atsakančis. Šviečiančių dangaus kunų garbinimas pakaktinai yra išaiškinamas įspūdziais jų padaromais ant žmogaus. Be abejonės, saulė čion eina pirmutinė, bet mėnesis teipgi tankiai yra garbinamas ir, nors neteip tiesiai, žvaigždės. Daugelis tautų padarė savo nuosavus pastebėjimus ant žvaigždžių, ir jie su šiokiu tokiu tikrinimu yra susekami daugelyje mytų. Saulė ir mėnuo tankiai yra garbinama drauge, bet kiti garbina vieną be kito. Mėnesio garbinimas išsiplatines pas Brazilijos laukinius, Hottentotus ir daugelį Afrikos gėnčių, negarbinančių saulės. Tvirtinti Schultzui ir kitiems, jog mėnesio garbinimas yra senesnis ir parodo žemesnį laipsnį negu saulės garbinimą, yra per daug sistematiška. Nėgi teisinga yra tās be išimtybės, jog žmonės žemdirbiai ypatingai garbina saulę. Chinuose, antai, dangus ypatingai yra garbinamas, to žėrinčioji reiškenybė, bet neatrado sau abelos atidžios. Bet mės tik primename šitas išimtybes, kadangi saulės garbinimas teip plačiai išsiplatines. Egipte, kaip ir Peruvijos valdonai išveda savo pradžią nuo saulės; Indijoje kaip ir Graikijoje, kur aukojimai ir garbė buvo atiduodama Heliosui, pas necivilizuotas, kaip ir civilizuotas gentes susitinkame su saulės garbinimu. Daugelis švenčių, užsilikusių liaudiniuose papročiuose paliudija saulės garbinimą josios kasmetiniame begyje.

14. ŽMONIŲ GARBINIMAS.

Mirusių garbinimas ankštai rišasi su kaikiuriais svarbiausiais mokymais; viena, su psichologijos mokymais, kadangi ji leidžia savo šaknis į supratimus apie vėgę, apie kurią žemesniojo civilizacijos laipsnio žmogus mano kaip apie šėšėlį, ruką, kvapą, paveikslą ir bando surasti jos buklę žmogaus kune, knomet augštesniuose laipsniuose jis užimtas jos medžiagiškumu ir bemedžiagiškumu. Iš kitos pusės mirusių garbinimas rišasi su teorija nelovos žmogaus buvimo, su nemarybe ir apatiniu svietu. Į šitas nuomones mės nesigilinsime dabar, bet pažvelgsime į mirusių ant tiek, ant kiek jie yra tikybiško garbinimo tikslais. Šita didėji svarba mirusių garbinimo, kaip jau matėme, veda Spencerį, nuolat sekanti paskui supratimų vienumą susekimo; tikėjimo vienatini šitame viename veikėjije. Kiti, bet mažoj daugumo, k. a. Lippertas, seka jo pėdas. Sulęg

Spencerio visi dievai iš pirmo buvo dvasiomis, visos dvasios mirusių žmonių vėlėmis, išvedžiojimas, kurio Tyloras tikrai taktiškai įstengė prasikreipti. Mės jau parodėme, jog kita tikėjimo pusė yra tiek pat originališka, kaip ir animistiškoji; čion turime pridėti, kad net mirusių garbinimas negali būti išaiškinamas išimtinai animistiškai, kaip vėlių kultas. Animistiškieji supratimai gali įeiti prosenių, karžygių ir šventųjų garbinimą; bet kitos nuomonės teip yra butinos šitiems kultams, kad jų negalima laikyti vien perkeitimais vėlių garbinimo. Kartais gyvi žmonės teip apturi dievišką pagarbą kaip ir mirę. Idant suprasti įvairias kulto puses, mės parinkome daugiau abelą užvardinimą šitam skyriui.

Veiksmai mirusių garbinimo apsiereikia tikėjimuose įvairiausių civilizacijos laipsnių. Pas laukinius šitas garbinimas priima įvairias formas; tikėjimuose civilizuotų tautų jis yra sistematiškai sutvarkytas ir padaro dalį oficijališko tikėjimo, priklausančio viešam ar privatiškam garbinimui, ar abiem. Turime pastebėti, jog numirėliai šituose tikėjimuose kuoaštriaučiai yra atskiriami nuo dievų ir, nors jie tikybiškai yra garbinami, bet jų garbinimas aiškiai skiriasi nuo dievų garbinimo. Pas persus negali sumaišyti Fravašis su dievais; Indijoje Sraddha yra speciališkas budas aukos teikiamos mirusiems; Graikijoje kitoki vardai yra duodama aukurams, aukoms ir aukojimams mirusiems, negu garbinime olimpinijū dievų; aukuras yra vadinama *eshara*, ne *bomos*; aukos aukojimas *enagidzein*, *entemnein*, ne *thyein*; patys nulejami *hoai* ne *spondai*. Mirusių garbinimas liečia ar tai pavienybės, k. v. tuos, kurie neseniai mirė ir dar liekasi atminty, ar tai mirusius abelna. Tame du tikslai yra žiurima: mirusių ir gyvų gerovė. Miręs žmogus gali stotis pavojingų; pav., jis gali išsiulpi gyvojo gyvastines sultis kaip vampyras sulęg nuomonės, ypatingai prasiplatinusios pas slavus; todėl šitas pavojus reikia prasalinti ir nuramdyti piktą ar pavojingą dvasią. Bet daugiau abelna nuomonė yra, jog numirėliai patys rupinasi pavieniais, šeimynomis ir gyvenimais, atgabendami laimę ir apsaugą, padidindami išteklų namuose, laukų vaisingumą ir karalijos gerovę; todėl prie jų yra šaukiamasi ir jiems nešama dovanos. Nes, jeigu kas laukia išganymo sau per mirusių garbinimą, tai išnašumas pasididindantis nuo šitų garbinimo yra teipgi imamas į skaitilį. Mirusių garbinime žiurisi ne tik jų garsas ir guodas, bet ir aprupinimas jų tiesioginių reikalų gyvais. Palaidojimas yra sąlygą laimingo buvio kitame sviete ir todėl jų yra pirmiausia ir švenčiausia priedermė ty, kurie liko užpakalyje. Graikai tikėjo, jog tie, ką buvo nepalaidotais, bastosi be apistojimo, nerasdami ramumo. Pas egiptiecius lavonus buvo daromas ištvėrianciu kiek galint, teip kad vėlei sugryžus jis galėtų tarnauti vėl kaip buklė. Ten, kaip ir ant romiškųjų kapų, buvo daugybės antrašų, meldžiančių net praicinancius svetimus žmones atkalbėti šventą formulą naudai vėlės. Imperijiskoje Romoje vargesnieji žmonės susiteršė į "collegia", kurių tikslu buvo priderantis savo narių palaidojimas; podraug, šitos šeimninės "collegia" buvo aukojimų draugijomis. Numirėlis reikalavo ne vieno palaidojimo. Kitame sviete jis veda tą patį gyvenimą, kurį vedė ant žemės; todėl gyvieji turi žiūrėti, idant jam nieko nestokuotų. Maistas ir gėrymas yra dedamas jam, ginklai ir graznos laidojama su juo, kareivis yra sekamas savo kariško žirgo, o vyras savo ištikimos pačios, kadangi paprotys našlių deginimo nėra išimtinai Indijos papročiu. Niekur gal skerdynės mirusių guodui nepasiekia teip toli, kaip Dahomejėje, vakariniam Afrikos pakrašty, kur mirus valdonui, šimtai pačių ir vergų, kareivių ir valdinį yra siunciami su mirusiu drauge su noru ar su prievarta. Net valdant jo pasekėjui, kartas nuo karto siuntiniai yra siunciami paskui jį, apskaiti jam apie bėgančius nuotikius. Aukos mirusiems nešama su per siukrinimu, kad jie jų reikalauja. Odyssėjoje yra gerai žinomas straipsnis, kuriame mirusių pulkai gočiai puolaši prie aukinio avino kraujo, o Tiresias turi nugerti šito kraujo pirma negu jis galės pranašauti. Be rupesties apie palaidojimą ir aukų bei dovanų davimą, kurios sekė kaban ar tuojaus, ar buvo duodama jiems vėliau, mirusių garbinimas susidėjo teipgi iš šermeninių žaismių, k. a. žaismės Patroklio guodu Iliadoje ir šermeninių puotų, kurios paprastai atsiбудavo už kelių dienų po šermenų ir kas metas mirimo dienoje. Atsitikdavo kartais, jog kapas buvo laikomas prieglaudos vieta ir jog mirusieji darydavo nuilūnimus. Iš šitos pusės mirusių garbinimas ankštai rišosi su įvairiomis tikėjimo pusėmis. Bet šitas garbinimas užsiėmė ne tik pavienėmis esybėmis, bet ir mirusiais abelnai, kurie buvo laikomi kaipo/dieviškos esybės. Įdomus susiršimas yra terp pavienių ir mirusių abelnai manyne, kad maistui, paskirtam mirusiems, iš netyčių prapuoilus ar suklydus, jis buvo laimikiu vargingų vėlių, neturinčių draugų joms maista atnešti. Mirusieji drauge visi, Pitris, kaip juos vadinta Indijoje, Fravašis Persijoje ir kaip juos nevadinta kitur, buvo prišaukiami ir garbinami tam tikrose dienose; bet speciališkos aukos buvo duodama jiems ne tik per šitas mirusiųjų šventes. Todėl daugumas padavadijimų net seniausiuose indiškuose įstatymuose pildomų gi ir po šiai dienai šventose Sraddha ceremonijų apeigose, liečia ne pavienės vėlės, bet mirusius abelnai. Pakraipa, kurią indai davė šitoms apeigoms, yra labai charakteristiška, kadangi bramanai priima dovanas ir maistą kaipo mirusiųjų atstovai, visas gi ceremonias kuodetaišliausiai išdėtas paimame indų rituale. Net šitoje dėstyje nesunku yra susekti animistišką pamatinį ruožą mirusių garbinime. Tai yra miršio vėlė, dar pusiau medžiagiškoje formoje, kurios reikalus žmonės nori patenkinti ir kurios veiksmus žmonės geidžia atkreipti linkui palaidinimo.

Jei dabar pasiziūrėsi į bočių garbinimą, tai iš dalies jam tinka tos pačios nuomonės. Bočius yra teipgi miręs asmuo, prie kurio kuone viskas, kas lygšiol pasakyta, priitaikoma ir apie kurio gyvenimą kitame sviete tokios pat nuomonės yra laikomos kaip ir apie kitų mirusių žmonių. Bet yra ir skiriančio asmeniška bočių garbinimą nuo mirusių garbinimo, k. a. Chinuose, kur atskiri namai yra vartojami mirusiems ir bočiams. Matyti kiekviename mirusių garbinime tik vėlių kultą, yra be apsvartymo. Per kasmetines mirusiųjų šventes, apvaikščiojamas atminimui graikų, kritusių mušyje ties Platėja, buvo patriotiškas minėjimas vyru, padėjusių gyvastis už savo šalies laisvę, kas buvo vyriausia idėja. Tai patį galima pasakyti apie bočių garbinimą. Jame pavieninė vėlė yra matoma tik josios susiršime su šeimyna. Žymės tokio bočių garbinimo galima rasti pas įvairias tautas; bet organizuotų garbinimų, jis buvo ypatingai Chinuose, Indijoje, Graikijoje ir Romoje. Šitose šalyse jis padarė pamatą šeimyniskam tikėjimui, kaip ir valstybės įstatymui. Fustel de Coulanges buvo pirmas, ką aiškiai susekė ryšį terp tikėjimo ir įstatymų pas senovės tautas, dalyką kas kartas daugiau paaiškėjusį bestidijuojant indų įstatymų knygas. Dabar mės suprantame di-

(Toliau bus).

Kiek senovės Graikai ir Romėnai priešaidėjo prie pastumėjimo gamtos mokslų priekyn.

IS VISOKIŲ AUTORIŲ SULASE

Jonas Šliupas, M. D.

kurią tebtavotą mokyklose, mokindami pradžią aritmetikos.

Tarp Pythagoro ir iškylimo Aleksandrijos mokyklos, beveik du šimtmečių vėliaus, prakilniausi vardai astronomijos metraščiuose yra — *Mėtonas* (433 m. prieš Christų), kurs sukūrė luni-solariškąjį ciklą, ir drauge su *Euklėmone*, tūmyjo saulėgrįžą (solsticiją) Athenose 424 m. prieš Christų; *Kallipapas* (330 prieš Christų), kurs pagerino Mėtoniškąjį ciklą; *Eudoksas* iš Knydo (370 m. prieš Christų), kurs bene iš Egipto atnešė į Graikiją metą iš 365¼ diena, įvedimo sferą (skritulį), ir paršė keletą veikalų apie astronomiją (bet jie dingę, ir musų šaltiniai informacijos apie jį yra poėma Arato ir komentaras Hipparcho); ir *Nikėtas* iš Syrakuzos, kurs — sako — mokinys diurniškąjį (kasdieninį) apsisukimą žemės aplink savo ašį.

Aleksandrijos mokyklai*, kuri skėli savo

Galbūt įtekmė Aristotelio atsekama ypatingame ruošinime, koki turėjo Aleksandras moksliškose tyrimuose: ir tas ekonomas, rodos, tapo perdutas jo didiam kareivui ir įpėdiniui Ptolomeiui Lagui. Pasieliant Aleksandro imperijai, Egiptas teko į dalį Ptolomeiui ir tas princas rūšio padaryti Aleksandriją net tik didžiausiu pirklųbos entropot ant svieto, bet taipgi dideliu centru mokslo ir apvietimo. Pastaras trokšius perėjo ant įpėdinių Ptolomejus Lagas, ir idant jį įvykdė, jie surinko garų knygyną, kurs turėjo — kaip sako — visus raštus svieto; ir jie įsteigė ir užlaikė tą pastebėtiną įstaigą, kurią vadino Muzėum. Skaitytosai neturi suklysti, kad tas žodis ženklinytą tą, ką musų mūzėja, ir masyti, kad Aleksandrijos Muzėum buvo sąkrova įdomių daiktų. Tai buvo dals karaliaus rumo, atidūdo mokslo žmonėms, kurie ten buvo užlaikomi kraliaus duocams, ir apveisti visokiais prietaisais, pa lengvinimui jų studijų. Didieji knygynai, turinti daugiausia kaip 700000 tojų, buvo arti po ranka. Ten buvo botanikos sodas, fytologams, menažerija zoologams, pliaustymui duba anatomams. Čion astronomai buvo apveisti visais instrumentais, kuriuos jų mokslas pažinojo — armilariškoms sferoms, astrolabams, mūro kvadrantais, dioptromis, čion poetis gramatikai, istorikai, astronomai, matematikai, inžinieriai, chemistai, gydytojai, teologai, magikai, ir astrologai gyveno po vieno stalo ir valgė prie vieno stalo. Kartais pats monarchas piragė džiaugė jų užkandžiams. Iš tiesų, tai buvo auksinės dienos mokslo žmonėms! Aleksandriją, kaip į centrą, traukė trokštelėjusie mokslo vėjų tautų, kurių vienu metu — sako — ten buvo nemažiau susirinkę kaip 14000 (R. Routledge).

buvi duosnumui Ptolomejui, mes kalti už pirmas sistematiskas observacijas astronomijoje. Iki šiol astronomijos teisybės rėmėsi tik ant saprotavimų sumanungųjų galvų, o kada tiems priešinosi liudyjimas pajautų, tai ir mažai užuojautos terado. Aleksandrijos mokykla pradėjo eile observacijų kaslin konstitucijos visatos. Pozicijos pastovijų žvaigždžių tapo apsklembtos, keliai planetų rupestiniai atsiėkti, ir solariškos bei lunariškos nelygybės tikriais suzinotos. Kampiniai tolimai tapo apskaitliuoti tam tinkamais instrumentais trigonometriškoms metodomis, ir galiaus Aleksandrijos mokykla pagamino svetui pirmą sistėmą teoretiskos astronomijos, kuri talpino pilną planą dangiškų judėjimų. Sistėmą mes žinome esant klaidinga, ir prastesne už pythagorėnų žinias; bet ji turėjo tą užpelną, kad ji paremta buvo ant ilgo ir kantraus tēmyjimo fenomenų, kurs principas galiaus pats sistėmai pamagino prazūti, kuomet pirmykstės teorijos buvo išėiga grynios hypothėzos.

Akyviausios apfinkybės, besirisančios su ankstyba istorija Aleksandrijos mokyklos, tai mėginimai nuspręsti atstumą žemės nuo saulės, ir dydį žemiškojo skritulio. *Aristarchas* iš Samos, kurs gyveno apie 281—264 m. prieš Christų ir kurio veik visi raštai dingę, ans pionierius Koperniko sistėmos, kaip jį Humboldtas vadina, yra autoriumi sumaningo pliano, kaip suzinoti minėtasis tolas žemės nuo saulės. Savo trumpame veikle apie dydį ir atstumą saulės ir mėnulio jis paduoda metodą atspėjimui relatyviško toumo saulės ir mėnulio nuo žemės, su pagelba kampo, kurį padaro tuodu kunu tēmytojo akyste to valandoje, kada mėnulis yra pusiau sviesus. Žvilgtėjęs į šiuos gerai, aišku, kad šitie trys dangiški kūnai tuomet turi sudaryti tiesiekampį trikampi, kur mėnulis esti tiesiamjame kampe. Tad tēmyjant kampą mėn., žem., saul., lengva bus rasti prielaga tarp žem.-mėn. ir žemės-saulės. Taip rods teisinga teorijoje; bet kadangi negalima apskelbti, kada mėnulis yra tikrai pusiau apšviestas, tai metoda pasidaro nenaudinga praktikoje. Priegtam Aristarcho gadyneje nebuvo prietaisų išmatuoti kampus su tikrumu. Aristarchas sprendė kampą žem. ant 83°, ir nutarė žem.-mėn. 1-20 dalimi žem.-saul.; kuomet iš tiesų kampas prie žemės skiriasi tik trupinių minutes nuo tieskampio, ir žem.-mėn., tolas mėnulis nuo žemės, yra aplink 1-400 dalį žem.-saul., atstumo saulės. — Anot kitų, Aristarchas tikrino, su pythagorėnų mokykla, kad žemė rieda aplink saulę. Vitruvius šneka, Aristarchas išradęs esąs ir įdubųjį bodžiavolą (saulinį laikrodį).

Tarpe kiltų sanarių Aleksandrijos mokyklos buvo *Timocharis* ir *Aristyllis*, kurie savo observacijomis parengė medegą Hipparchui, susekti precesiją ekvinkto; *Eratosthenes*, kurs pirmas mėgino apsklembti ant tikrų principų dydį žemės, ir apvalyti, kaip Humboldt išsitarfa, „aprašymus žemės nuo pasakiškų tradicijų;“ ir *Autolykas*, kurio knygos apie astronomiją yra seniausios iš užsilikusių graikiškųjų kalboje.

Mes dabar atkakome prie didžiausio var do, koki iktam laik užtikome astronomijos moksle, *Hipparcho* iš Nikajos, Bithynijoje (160—125 m. prieš Christų), ir čion, galima sakyti, prasideda tikra rašytojo istorija moks-

liškos astronomijos; nėsą iki jo laikmečiui nebuvo faktų tikrų gana ir ganėtinu jų skaičiaus surengimui sistėmos. Iš jo asmeniškios praities mes nieko nežinome. Anot Fabriciaus, Hipparchas paršė 9 veikalus, kurių tik pastaras ir menkiausias „Komentaras raštams Arato“ išliko iki musų; kiti veikalai buvo: paršėsti astronomijai ir geografiijai. Vienintėliu liudytoju apie Hipparcho atradinius yra Syntaxis Ptolomejaus. Hipparchas sykiu buvo teorėtikui, matematikui, ir tēmytoju. Jis sukatalogavo nemažiau kaip 1081 žvaigždžių; tai yra pirmas ištikimas katalogas, koki turime. Čion jis apsklembė ilgį ir plotį kiekvienos tų žvaigždžių. Stereografiškoji projekcija — planisfera, — dirbant mapas dangaus, tapo išrasta Hipparcho. Jis išrado astrolabę (graikai taip vadino jeib kokią cirkuliarišką pabuklę tēmyjimui žvaigždžių. Cirkuliariški žiedai, taisyti kaip armilariškojo sferoje, buvo vartojami tam siektiui). Jis surengė solarišką ir lunarišką teoriją, beje su didesniu tikrumu, negu jo pranokėjai, jis apsklembė vidutinį riedėjimą kaip ir nelygumą riedėjimo saulės; taipgi ilgumą meto. Jis taipgi apsklembė vidutinį skriejimą mėnulio, jo ekcentriškumą, ekvacią jo centro, ir pasivirumą (inklinaciją) jo orbitos; ir jis užvelgė nelygybę vėliaus išrasta Ptolomejaus (evėkcią). Jis išrado procesus analogiskus planometrijai ir sferiškai trigometrijai, ir jis pirmas gerai naudojo pakilumais ir nuolaidumais, kuriuos jis vėliaus pakeitė platumais ir ilgumais.

Daugiausia kaip per 2½ šimtmečių po mirimo šito nenuolaus sistematisko astronomo, mes neuztinkame jokio įžymaus vardo. *Ptolomejus* (130—150 m. po Christų) iškilą augstyn tarp vidutinių. Tasai buvo praktiško astronomu, ir laviu muzikantu, geografų ir matematiku. Jo svarbiausiu radiniu astronomijoje buvo libracija arba evėkcią* mėnulio.

* Evėkcią, lunarišką nelygybę, pasinauti nuo kombinuoto efekto irregulariškume judėjimo perigijos, ir paelinio pasididindimo bei pasmažinimo ekcentriškumo mėnulio orbitos.

Jis taipgi pirmas atrodė efekta refrakcijos. Jis paplatino ir pagarsino daugelį teorijų Hipparcho, ir tapo įsteigėju klaidžios sistėmos, žinomos jo vardu, o kurią visatainai laikė už tikrą teoriją visatos, iki Koperniko tyrinėjimai nesugriovė jos. Ptolomejiškoji sistėma, išguldyta *Didžiamjame Rankijėje*, ar, kaip ji arabai vadino, *Almageste* — iš kur semiamą yra diduma musų žinios apie graikų astronomiją — pastatė žemę nepajudinamai į centrą visatos, rindinėdama visą dangų aplink ją bėgyje 24 adynų.

Nuo graikų ptolomejiškoji sistėma teko byzantinams ir arabams, kurie paplatino ją Vakarų Europoje, kur ji laikėsi kaip doktrina iki 16to šimtmečio. Jeigu kokie apsiėriškimai nesutiko su sistėma, aiškino juos pridėtinėmis hypothėzomis.

Įtikėjimas, kad žemė yra centru visatos, buvo palaikomas sutikime su prielgyomis pirmapradinų elementų, iš kurių — kaip manė — susidedas materijališkasis svietas. Taip — žemė, pastoviausias iš elementų, užėmė žemiausią vietą, ir nešiojo vandenį, antrą iš eilės; augščiaus vandens stovėjo oras, ir tad ugnis, o eteris tēšėsi be galo augščiaus kitų. Anapus eteriškojo elemento buvo tulos zonos ar dangus; kožas dangus turėjo milžinišką sferišką lukštą iš kristolo; mažiausiasai dengė žemę ir elementus virš jos esančius, o didesniejie vėl dengė mažesnius. Prie kiekvienos šitų sferų kabėjo dangiškas kunas, kurs sukanties kristoliniam lukštui, turėjo riedėti aplinkui žemę. Pirmąja arba vidutine sfera buvo sfera mėnulio, ir potam paeiliui ejo sferos Merkuro, Veneros, Saulės, Marso, Jupiterio, Saturno, ir stovijų žvaigždžių, iš viso 8-ios. Prie tos sistėmos, vėlesni astronomai pridėjo 9-tą sferą, kurios sukimasi turi padaryti precesiją ekvinkto, ir 10-tą, kad padaryti pamainumą dienos ir nakties. 10-toji sfera — primum mobile — turinti riedėti nuo rytų į vakarus bėgyje 24 adynų, ir traukianti kitas paskui save savo riedėjime; tačiau ptolomejiški astronomai neišdrįsė išaiškinti, kaip tas padaroma, nors ašiai sukimosi to „primum mobile“ esant ašimi ekvatoriaus, jos galūnės esant dangalėms (polianis dangaus), o ašei devintosios sferos esant ašimi ekliptikos, butinai reikėjo kokio nors išaiškino. Tēmyjimas dangaus einant tikrų, tapo atrasta, kad dangiški judėjimai natomai nebuvo vienoki, ir tatau aiškino šitaip: Pagreitintas saulės vienoj pusėj, ir trukinimas kitų pusėj jo orbitos, yra tik nuduodantis, ir pareina nuo to, kad žemė nėra viduryje jos sferos, bet truputį toliau, ir todėl saulės riedėjimas išrodo palengviausiu vienoj vietoj, o greičiausiu kitoj. Pamaininga progresija ir regresija planetų aiškinama buvo tuomi, kad manė jas riedant, ne tiesiog su jų kristolinėmis sferomis, bet mažame skritulyje, kurio centras buvo pastoviu punktu kristolinėje sferoje, ir kuris sukosi aplink savo ašį, nešamas aplinkui su pastarąja; taip pav. planeta būvo sukama aplink mažą skritulį A. B. D., kada tas skritulys buvo nešamas aplink didesnį P. Q. R. (dabar manomai perstatantis planetarišką kristolo sferą). Kada planeta tokiu būdu esti išlaikinėje dalyje savo skritulio, ji riedės priekyn, o vidutinėje dalyje — ji riedės atgal. Didesnysis skritulys vadinosi ekcentriku, o mažesnis — epicykliu. Šitoji teorija ekcentrikų ir epicyklių užganėdino ankstybuosius astronomus; bet tolesni ištirinėjimai parodė jos nepilnumą, ir vėlesniuose laikuose prireikė išaiškinti naujai užtiktus nesutikimus, kraunanti epicyklių ant epicyklius, iki tokia komplikacija sistėmos pasidarė, jog Alfonsas X Kastilijai (Toliau bus).

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGYSTĖS REIKALAI.

Visus raštus Tėv. Myl. Dr. Jos raštus, kuopė ir pavienios ypotos raštus siųsti Dr. Jos Lit. Kom. nariui ir redaktoriui.

J. LAUKIS.

601 Brick st. Valparaiso, Ind.

UŽSIMOKĖJO. UŽ 1909 M.

Pavieni sanariai: J. Vaskevičius, J. Mede, M. Mažeika, A. Mitkus, J. J. Kengris, M. K. Virbalas, K. Gaudutis, J. K. Valinskas, L. Svėdas, K. Steponavičius.

Naujai prisirašiusieji: J. Januškevičius, M. Januškevičius, V. Keistutis, J. Baltrušaitis, P. Vossylis, A. A. Vosylis, B. I. Bronušas.

Brooklyn, (Greenpoint), N. Y. 44 kuopa: J. Albozevičius, V. Kubiliūtė, A. Dudonis, B. Veseliasukas, K. Danunas, J. Kariskas, J. Senkevičius, J. Patkamaris, A. Vėbrinis, J. Macijauskas, I. Kubilius, D. Paskevičius, O. Petroviūtė.

Naujai prisirašiusieji: P. J. Beliauskas, J. Vaičiūnas, J. Surdukaitė.

Baltimore, Md. 11 kuopa: S. Urlikas, V. Česna, P. Lazauskas, M. Kilikevičius, J. Vasiliauskas, M. Radavičius, P. Glaveckas.

Naujai prisirašiusieji: J. Pradvodzevičius, J. Skorka, I. Naruševičius, J. Siaurusaitis, J. Galinaitis, J. Kungis, J. Bindokas, A. Rašimas, A. Jokubonis, K. Stuikevičius, S. Kalvaitis, J. Levickas, A. Kukelevs, V. Kijauskas.

Cleveland, Ohio, 20 kuopa: M. Jocienis, J. P. Grītė, I. Usevičius (30c.), K. Saimonas (30c.), J. Musinskas, J. Kareiva (30c.), P. Sukys, D. Grigalius, Z. Sacevičius, K. Varekijus.

Naujai prisirašę sanariai: M. Sacevičius, M. Smaliukas (15c.), J. Vaišvila, N. F. Martišauskas (30c.), J. Čeraskas, P. Zubinas (30c.), J. Savičkas (30c.). Valparaiso, Ind., 13 kuopa: L. Zukauskas, J. Vaičiūnas, L. Braškis, D. Pratasas, A. Juška, Z. Vitkus, A. Dovydaitis, S. Safranauskas, V. A. Greičius, B. K. Balevičius.

Naujai prisirašę sanariai: T. J. Juškaitis, J. Bačiūnas, M. E. Zaldokas, A. Strikulis, J. Guravičius, A. Pocius, O. Sivickas, E. G. Klimas, J. J. Statkus, A. Matilionis, A. Lauraitis, J. Lazdauskas, M. Strikulis, S. Naikelis, J. K. Teišerskis, J. Klimas, K. S. Pavietas, A. Astrauskas (30c.), K. J. Mikolaitis (30c.), S. Biesas (30c.). V. A. Greičius, T. M. D. rašt.

KUDIRKOS RASTAI LAIMĖJO DOLIARI.

Šiadien suma išleidimui: Kudirkos raštų pasididino lygiai vienu doliaru daugiau ir tai ne visai paprastu būdu. Kelios savaitės atgal Augustinas Kvederatis ir Petras Žmuidzinavičius; abu gyventojų Chicago, susiginėjo, kas yra autorium visiems pažįstamos dainos „Sudiev Lietuva!“ Vienas iš jų tvirtino, kad tai yra daina vyskupo Barono (Baranausko), kiti gi skaitė kun. Burbą jos autorium. Ir viens, ir kiti teip buvo tvirtę nuomonių, kad išrišimui ginčo sudėjo po doliarį, ir paprašė „Vienyb. Lietuvninkų“ būti teisėjų jų ginče.

Kadangi „Sudiev Lietuva“ yra parašyta Barono, tai vienas iš jų pralaimėjo. Pradėjus svarstyti, kam tą doliarį apvertus, pralaimėjusis išsitarė: „Bile kad eity šis doliaris, kokiam naudingam tautiškam dalykui!“ Pagalios abių jų sutarta paskirti jį išleidimui Kudirkos raštų, ir prisiūti T. M. D. išdindinkui.

11c. 25

KAS NORI GALI GAUTI M. D. ŽENKLELIUS.

Jau galima užsisakyti naujus T. M. D. ženklelius, kuriuos parupinome pagal antrojo susivaižavimo nutarimą. Ženkleliai padaryti 10 karatų aukso ir teip išrodo: mėlynoje padangėje užtekanti saulė — ženklas tekančios sviesos — apšvišios. Priekalyje, pšiau lauke, pusiau ant saulės fono lietuviškoji vytis (žirgvalkis), kaip žepklas, kas T. M. D. sutverta ir darbuojasi varden *Tėvynės meilės* (nuo šia paeina ir jos vardas *Tėvynės Myletojų Draugija*). Apačioje pirmos draugijos vardo raidės „T. M. D.“ Pusiauracių aplinkui aržolinių lapų šakutės.

Ženklelis yra neperdidelis ir todėl labai parankus. Moterims prietaisyta ypatinga sagutė. Ženklelių kainą \$1.00.

Tikimės, jog išleisdami šiuos ženklelius, užganėdinsime norus nemažo skaitliaus sanarių, nes laike dviejų metų mums teko išgirsti nemažai balsų, reikalaujančių įvedimo tų ženklelių.

Ženklelius, pridant pinigų, galima tuojaus užsisakyti pas draugijos pirmininką B. K. Balevičių (913 — 32nd st., Chicago, Ill.), o paskiaus visus užsakymus siųsti T. M. D. išdindinkui, p. A. J. Povilaikai. Apie tai lai viršinkinkai pagarsina kuopų susirinkimuose. B. K. Balevičia.

Iš visur.

Prancūzijoje, į kajnią Breuron, Bretanijoje, atlekė orlaivys. Jam nusileidus žemiau, kaimiečiai iš jo valtelės pamatė kybantį negyvos jaunos moteries kūną. Kada, ant galo jiems pasisekė orlaivį žemyn nutraukti, valties viduryj rado ir kūną jauno vyriškio. Pasirodė, kad tai įsimylėjusi pora, abudu ore mat nusizūdę. Vaikinas buvo baronas Fleury, sunus pagarsėjusio Prancūzijoje orlaivijų išradėjo. Mat jo tėvas ne leido jam su mylima mergina apsigyventi, kadangi ji buvo paprasta miesionė, o vaikinas, kaip ne pilnų metų, turėjo tėvo klausyti; bet užtai nusirėdė su mylima mergina ir tėvas ne galėjo jam uždrausti.

Orlaivijų lenktynėse mieste Rheimis amerikoni Curtis pasisekė atgauti nuo prancūzų jų pirmą laimėtą sidabrinį kieliką. Bet teip atsitiko todėl, kad Blierio mašina pagedo ir jis su savo orlaiviu nuopuolė ant žemės, geozolina explodavo ir Blierio gana skaudžiai, nors ne pavojingai apdegino. Tokiu būdu Curtis tik vieną La-thamą turėjo kokurentu.

Turkijos provincijoje Albanijoje kilo revoliucija prieš jaunųjų turkų valdžią. Visas apskritis tarp Pristino ir Prisdno tūstų apimtas. Šukilo albaniečiai ir Montenegro parubėžiuose. Netoli Rugovo buvo jau kruvinas mušis albaniečių su turkiška kariuomene, kuriame iš abiejų pusių žuvo daug žmonių.

Paryžiuje, vienas ligonbučio daktaras užmiršo kare mažą pakelį su sviete pagarsėjusiu radiju. Nors radijus buvo tik šešiolika dalsis graimmo, bet jis vertas 5000 dol. Ne tame vienkore yra visas svarbumas, bet tame, kad jį radęs gal sau į kišenį įsidėjo, o nuo jo jis gal labai sunkią zaizdą apturėti. Todėl policija po visą Paryžių daktaro užuomarnos palikto pakelio įieško.

Greikijos sostapij Athenuose susibuntavo kariuomenės regimentas ir iš kazernių ištraukė už miesto. Randas, bijodamas sukilimo ir kitų regimentų, išpildė karavijų reikalavimus ir jie sugrįžo atgal. Jiems užtikrintas visiškas kaltės atleidimas. Anglijos laikraščiai vienok netiki, kad kareiviai būtų teip greitai pasidavę. Mat randas telegramus cenzuroja ir leidžia tik tokias žinias, kokias jam tinka. Greikijų kareivių maištų nuo seniai laukė.

Anglijonas Heaton užsimanė perplaukti atidalinant Angliją nuo Prancūzijos kanalą, tarp Dover ir Calais. Soko vandenin ties Dokeru. Jam pasisekė priplaukti iki 1½ mylios nuo Prancūzijos kranto. Kanalas tas turi 36 kiliometrus pločio.

Ispanijoje, mieste Barcelonoje, po paskutinėi revoliucijai uždarė 24 mokyklas, kadangi buk jos sėjo revoliucionierišką dvasią. Ispanijos, kaip ir caro valdžia mat mano, kad sunaikinant apšvietimą geriausiai galima revoliuciją išnaikinti.

Valijoje, anglų kasyklose Cardiff, besileidžiant darbininkams, o jų nutruko besileidimo prietaisai ir nuopulė į olą. Prie to 5 kalnakasiai užsimušė, o 12 tapo sunkiai sužeisti.

Amerikos konsulius Rotterdame pranešė, Baltimorės valdžios, jog iš Rotterdame ir Baltimore išplaukė holandiškas garlaivys Audyl su cholera sergančiais.

Lenktynėse orlaivijų mieste Rheimis iš davanų 100000 frankų laimėjo Farman. Jis į tris valandas, 4 min. ir 5 sekundas nušėkė 180 kiliometrų.

Prancūzijos sostapij Paryžiuje sustreikavo murininkai. Streike dalyvauja 14000 darbininkų.

Holandijoje, mieste Rotterdame apsiėriškė jau cholera; nuo jos pasimirė keturi vaikai ir vienas suaugęs vyriškis.

Cholera smarkiai pradėjo siausti Vitebske; 26 dienų rugpiučio buvo 28 nauji apsirgimai ir 16 mirčių. Miestas turi tik 66000 gyventojų.

Vengrijos sostapij Pešte, Weissio patronų dirbtuvėj atsitiko eksplozija, kurios penki darbininkai tapo užmušti, o dešimtis likosi sunkiai sužeisti.

Cholera Peterburge iš palengvo nyksta, bet ji apsiėriškė jau kituose miestuose. Rygoj viena diena buvo 12 naujų apsirgimų.

Prie Kanariškų salų paskendo išpaškas laivas. Prie to prigėrė kapitonas ir 8 jurininkai.

Mieste Manille, ant Filipinų salų, siaučia cholera: kas savaitė buva po 75 apsirgimai ir 50 mirčių.

Vokietijoje, kasyklose Victoria, nugriuvusios sienos septyni angliakasiai likosi užmušti.

NAUJI RAŠTAI.

L. N. Tolstoj, *Kaip Darbo Žmonės išsiluosuoti*. (Laiskas valstiečiams). Vertė Ede. Steponaitis (Sumus Steps). Brooklyn, N. Y. Išleidimas „Vienybės Lietuvninkų“ 1909 m. 12 pusl.

Keletas minčių apie mirties bausmę. Parašė Fr. Johnson, Brooklyn, N. Y. Išleidimas „Vienybės Lietuvninkų“ 1909 m. 13 pusl.

Tamsybės Guolis. (Iš Schkie No. Antona). Patiekė Juozas Pleirys. Brooklyn, N. Y. Išleidimas „Vienybės Lietuvninkų“ 1909 m. 16 pusl.

Sveikata. No. 1. „Lietuvos Ukininko“ priedas. Dr. P. Aizkūnis. Trachoma. Vilnius. 1909 m. 8 pusl.

VIETINĖS ŽINIOS.

Tarnaujantių ant gatvių karynėms išsiluosuoti? (Laiskas valstiečių išlygų).

„Senieji“ darbininkai, kurie išstarnavo metą su 27c. per val. tur gaut 28c. už val.; išstarnavę metą su 28c., turi gaut 29c.; išstarnavę metą su 29c. tur gaut 30c.

„Jaunieji“ darbininkai: per 6 mėn. po 23c. už val., kitus 6 mėnesius po 25c., sekantį metą po 27c.

Rugpiučio 14-tos savaitėje Chicagoj buvo mirčių 595, pernai tą savaitę buvo 620.

Sulyginus mirtis 14-tos rugpiučio savaitės šitų metų su tą savaitę perėitų metų, bus sekantiai: Vyru: rugpiučio 14, 1909 m. 341, rugpiučio 15, 1908 m. 363. Moterų: rugp. 14, 1909 m. 254, rugp. 15, 1908 m. 258.

Baltparvių: rugp. 14, 1909 m. 571, rugp. 15, 1908 m. 602. Parvuotų: rugp. 14, 1909 m. 24, rugp. 15, 1908 m. 18.

1 meto vaikų: rugp. 14, 1909 m. 194, rugp. 15, 1908 m. 181. 1 iki 5 metų vaikų: rugp. 14, 1909 m. 61, rugp. 15, 1908 m. 69.

5 iki 20 metų: rugp. 14, 1909 m. 222, rugp. 15, 226.

Virš 60 metų: rugp. 14, 1909 m. 90, rugp. 15, 1908 m. 103.

14-to rugpiučio savaitėje sveikatos departamentui buvo pranešta apsigimai sekančioms ligoms: diphterija 48, skarlatina 43, tyfus 42, krikle 78, džiova 89, plaučių uždegimu 15, karštilige 25, vėjarauplėms 9, pausių uždegimu 4, roze 1.

Tą pat savaitę nuo ligų mirė sekančiai: džiova visokios formos 71, vėžis 24, nervų ligomis 16, širdies ligomis 43, apopleksija 8, plaučių uždegimu 37, karštilige 4, jiedra 3, inkstų uždegimu 36. Nesavoms mirtims mirė: sauzudysčių buvo 13, nuo atsitikimų 30, žmogžudysčių 9, nuo saulės uždegimų 1, nuo kitokių priežasčių 10.

Per liepos mėnesį šiais metais,

numirė 269 kūdikiai nuo diartheos (viduriavimo); pernai gi tą pat mėnesį nuo to mirė 408 kūdikiai. Šimet per minėtą mėnesį diarthea sergančių išgydyta 139.

Panelė Emilija Scharringhausen, sūnvaite atgal prazuvusi ant ežero užvaro, 28 d. rugpiučio tapo išgriebta iš ežero prigėrusi. Priežastis prigėrimo tikrai nežinoma, bet, turbūt, ji pati nusikandino, nes tą dieną neatbutinai spyrėsi su savo sužiedotiniu ir kitu pažystamu vyru važiuoti už ežero užvaro. Jos sužiedotinis J. Bagnieris sako, jog ji jį mylėjusi ir ketino apsigyventi trumpame laike. Jis mena, kad ji buvo ligota ir todėl sumanė nusikandinti.

Skrybėlės spilkos, kaip garai ginklas. Išlipant iš Aurora 8 Elgin karo ponio M. Thill ir jos vyru, gyvenantiems pn. 3102 Fifth ave., du vyrai, išsokę iš pūkšnio liepė jiems dėti pakelti rankas „Aš nieko panašaus nepildau“ — atsakė ponis Thill, tuom pat laikui smokdama lietsargio kotu vie nam užpuolė ir galvą. Nusimušus lietsargio kotui, ji išsitraukė iš skrybėlės spilką ir smėigė ją užpuolikus, privertė pabėgti.

J. E. Murphy, 37 metų amžiaus aktorius, 55 Halsted st., 28 rugpiučio, saliume P. J. Curry, 264 W. Jackson blvd., paprašė šinkorians paskofinti peilį užsidrožti paiseiliui. Gavęs peilį, vieton drožti paiseilį patraukė sau po kaklu ir pasipiovė.

Tris ponios, Louise Lamson duktės, 686 Jackson boulevard, visos tą pačią dieną pirmą kartą susitiko savo jaunikius ir vėliaus visos tą pat dieną susižiedavo ir dažinoje apie tokį ypatingą atsitikimą, nutarė viena diena imti šliubą. Šliubą ėmė 28 d. rugpiučio. Seniausias vytras susimylėjo su jauniausia seseria, o seniausia sesuo su jauniausiu vyru. Galbut tas teisybė, bet greičiausiai išmislytas būdas pasigarsinimui.

Jurgis W. Jackson pastyrė 80 milijonų doliarų išvedžiojimą po Chicago požeimių traukių. Pagarsinus planą, sutiko daug priešgynų, ypač iš puos gatviųjų kary kompanijų.

Iš Chicago Lietuvos Gyvenimo. 1-mos k. „Ausros“ Draugijos susirinkime, buvusiam 29 d. rugpiučio, nutarta, tarp svarbesnių dalykų, šie: kad būtų paskirta pašalpa 3 mokiniams — 1 merginai ir 2 vyru, medicinos kuro mokiniams ir vienam filologų, besimokiantiems Europoje. Kad Ausros draugija mokiniams duotų tik pašalpą. Išrinkta komisija pataisyti draugijos konstitucijos; komisijon nuskirta šios ypotos: p. J. Ilgaudas, Dr. Greičius

gyvenę žmonės, kaip ir lietuvių labiau suprastų vertę švarumo ir vertę gero oro, pasirūpintų, kad tokios vietos būtų tikrai valomos.

Paimkime, pavyzdin, lietuvių apgyventą apilinkę ties McCormic fabriką. Užtenka tik biskį pasukti į žiemius, ypač už West-ern ave. ir vakarus, o pasirodys visai kitokios scenos. Ten ir medžių yra ir kiemai gražūs ir darželiai yra ir gatvės bei "elės" švarios. Kodėl taip? Nesunku su-
prasti, nes ten gyvena augščiau pakilę tautos. Ten rasite vokiečius, norvegus ar švedus ar, kad ir anglus. Kur augstesnė klasa žmonių, ten viskas kitokioje tvarkoje, ten ir mirstančių buva mažesnis nuostimis.

Lietuviai, daugume, paprastai

purvina gyventi ir savo ir savo kudiškių sveikatą bei likimą atiduoti Dievo valiai. "Kaip Dievas duos, taip bus". O kad Dievas jiems nieko gero neduoda, tai nieko ir neturi.

Nors pastaruoju metu, pasidėkiojant Dr. ui A. L. Graičiūnui, tapo parengta visa eilė prelekcijų įvairiose lietuvių apgyventose vietose apie saugojimą kudiškių sveikatos, bet sunku tikėti, ar jos tikrai tiek išmoko, kiek vertėjo. Vienas dalykas, lietuvių nebelaikant, kur, apart salinių ir bažnyčių, męsta lankytis, o kitas dalykas, jei lankosi, tai nelabai kokiams pamokslams tiki, o kad ir tiki, tai pagal tikriausią lietuvišką pobūdį — jų nepilna. Nesunku pamatyti lietuvių moterį, kuri gana girdėjusi, jog alus ir raugyti dalykai kudiškiam labai kenkia, laikant ant rankų apsašus, arba baidai išblyškusi, kudiškį ir girdant jį alum arba grūdant jam į burną raugytą agurką, kad nutildyti jo rėksmą.

Sanvairėje rugpičio 14. Town of Lake miesto dalyje numirė daugiau negu kur kitur kudiškių nuo 1 iki 2 metų amžiaus nuo žinomos kudiškių ligos *diarrhea*; ten mirė 35, kuomet kitose miesto dalyse vos po kelis. Tai vieta randasi Stockyardy distrikte.

Taigi lietuvių turi labiau paistytį savo labo, o tada apie juos ir Dievas ims labiau rūpintis.

G. A. Pupauskio sudegė "banka" ir spaustuvė. Rugpičio 24 d., 8 val. ryto sudegė visiems girdėto "burtininko" ar magiško prieštato arba velnių pardavinėtojo, George A. Pupausky & Co. "Bankinis kontoras" ir spaustuvė, buvusi 1112 So. Leavitt st.

Gaisro priežasties niekas, turbut, tikrai nežino, nors daug kas visai prisneka. Užsidedimas neaprantamas, nes ten, niekam negyvenant ir nekuriant, rodo, — nebuvo iš ko užsiedgti, ypač gi, kad užsiedgė ryte apie 8-tą val., kada dar niekas ten nebuvo buvęs. Vidurys išdegęs irgi ypatingai, nes stalai ir deskes ir sienos bei durys beveik visai sudegė, kuomet prie "deskės" sukabytų popierių tik kraštai apdege. Bet tas gal ir nedyvai, nes spaustuvėse stalų medis buvo primirkęs degančių medėgų, tai gali smarkiaus degti.

Kiek ten buvo "biznių", tikrai nežinia; kiek zinia, buvo laivakorėjų ir pinigų siuntimo kontoros, pinigų pasidėjimui banka, spaustuvė ir agentūra visokių daiktų, kaip matyt iš jo išleisto katalogo. Viduje viskas sunaikyta, vertės į kokius penkis šimtus doliarų.

Pupauskis gyveno savo name, 15 — 24 place. Gyvenimą pardavė apie du mėnesius atgal. Ketino statyti namą skersai gatvės prieš sudegusį, ant Leavitt st.

Apie sumanytą Chicagoj lietuvių abelnę statistiką visgi iki šiol niekas neatsiliepia, nors tas sumanymas jau pекelias kelias savaites atgal. Dyvai, argi lietuvių taip mažai tas apeina.

Biznierių ir draugijų statistika jau daroma iš kiekvienos lietuvių apgyventos apilinkės ir garsinama "Lietuvioje" po angluvių "Is Chicagoj Lietuvių gyvenimo". Surinkus iš visų apilinkių, bus pargarsinta visi sykiu. Iš to visgi — ta įdomesnė bus galima apie Chicagoj lietuvių dasizioti.

Kiek galima spręsti, Chicagoj lietuvių draugijų yra 100. Gražus tai skaičius. Bet nauda? — Iš daugumo lietuvių draugijų galima maž-daug spręsti apie daugumą lietuvių.

Pagal daugumą lietuvių, Chicagoj labai lengvai galėtų užsiimti

kyti nors vienas dienis laikraštį ir gėra mokykla su knygynu bei tautišku muziejum. Vienok mes toli gražu dar nuo to stovime. Negana to, mes Chicagoj viešam knygynė neturime nei savo literatūros, kuomet neskaitytų apilinkė, gyvenančių Chicagoj tautų raudas literatūra, kaip štai: japonų, čekų, francūzų, maskolių. Apie tai pasirūpinti nieko nekainuoja. Matyt, jog mūsų draugijoms išties lietuvių apšvietimas mažai rūpi. Jos juk galėtų nusistoti savo sanarių parais ir pareikalavimą, o knygyno priziūrėtojai savo lėšomis knygas parsisidintų.

Pradėta rūpintis įsteigti savo tautišką namą, ir kas pasirodė? Kaip ir visame, nesutikimai ir kenkimai. Tuojaus pajėgos pasidalino pusiau. Na ir kasin ar kas kada iš to bus.

Kunigai, matydami tautiškų draugijų rūpinimąsi sale, bruktį ir pastatę prie bažnyčios sale ir mokyklą. Bažnytinės draugijos pakankintos, joms kitų salių ne reikia, todėl j draugijų sąjungai ir neprištosi. Bet ir be jų tautiškų draugijos galėtų savo tikslą nesunkiai atsiekti, jeigu eitų visos iš vieno. Bet jos taip nedaro. Šiandien turime dvi tautiškų draugijų sąjungas, o vėliau gal atsiras ir daugiau, net pas mus tai ne pirmiena.

Lietuviai gyvenanti miesto dalyje vadinaoj Bridgeport turi 23 draugijas, tarp kurių 11 tautiškų, 12 bažnytinių ir 2 politiškių; tarp jų 14 pašalpinių, 1 skolinimo ir budavojimo, 4 kuopos ir likusios šėp inteligentiškos dr-jos.

Cia yra 2 daktarai, dentistas, advokatas, kontraktorius ir 102 vertelgystės arba bizonai; tarp jų yra 34 saliniai, 19 valgių krautuvių ir po kelias kitokias krautuves.

Cia yra Chicagoj lietuvių centras iš visokių atžvalgų: 1) daugiausiai vertelgų, 2) daugiausiai lietuviškos inteligentijos, 3) ir čia eina 3 laikraščiai, 4) čia turtingiausi lietuvių, 5) daugiausiai draugijų, 6) didžiausia bažnyčia ir parapija, 7) sulyginus su skaičium vertelgystių, čia mažesnis nuostimis yra salinių negu kitose lietuvių apgyventose vietose.

Lietuviai čia apgyvenę plotą: nuo 35 gatvių ir žiemius iki 31, o nuo Halsted st. į vakarus iki Mospratt st. Labiausiai lietuvių apgyventos 33 ir Auburn ave. gatvės.

Cia įeina trys lietuviški laikraščiai: "Lietuva", "Dagis" ir "Katalikas". "Lietuvos" leidėjas p. A. Olszewskis yra turtingiausias visoje Chicagoj lietuvių, savininkas 2-ju didelių namų ir pirmos lietuviškos Bankos Amerikoje. Čia yra kelios didelės ir gražios lietuviškos krautuves, kaip štai: The Bridgeport Clothing Co. drabužių krautuvi, "Kataliko" redakcija ir kan-toras, K. S. Jokubaitis ir S. Pocevičs stubinių rakandų krautuvi, P. Bruchas gražių (Jewelry) krautuvi, J. Budrikas drabužių ir apatutų krautuvi, P. Raszinsky fotografijų galerija ir kitos. Todėl, galima sakyti, kad čia lietuvių gerai laikosi. Iš to galima vien pasidžiaugti.

Cia gyvenanti lietuvių dirba įvairiose vietose, bet daugiausiai Stockyarduose, nes šie apilinkė nepertoliausia randasi nuo Stockyardy arba skerdyklų.

Draugijos čia yra sekancios: inteligentiškos: Intelligentų Ratelis, Moterų Apšvietos Dr-jos (pašalpėnė), Serno Muzikališko Fondo Dr-jos, Aušros Dr-jos kuopa nr. 1, Lietuvių Pardavėjų Sąjunga (pašalpėnė), T. M. Dr. kuopa; politiškos: Nepriklausomas Lietuvių Klubas ir L. S. S. kuopa 4; kuopos: S. L. A. nr. 36 ir S. L. R. K. A.; Keistūčio No. 1 skolinimo ir budavojimo Dr-jos; tautiškos pašalpinės draugijos: Šimano Daukanto, Lietuvių Sunų, Pasilinksiminio Jany Am. Liet. Klubas; bažnytinės pašalpinės draugijos: Dovydo Karaliaus, Sv. Jono, Sv. Jurgio, Saldz. Sirdies V. Jezuus, Sv. Juzapo, Sv. Mateuso, Sv. Martyno, Apveizdos Dievo, Leib Gvardija Didžio Liet. Kun. Vytauto.

Sv. Jurgio bažnyčia ir parapija įsteigta 1892 m. ir šimet pastatyta bažnytinė mokykla ir salė. Lietuviškos vertelgystės yra sekancios: 34 saliniai (vardų salinių nepadaudam, nes jų apšvietimo visose Chicagoj dalyse esant, jie perdaug užimtų laikraštyje vietos); 19 valgių krautuvių: B. Bruchas, G. Artisaukas, Pistrowski, D. Gapszis, D. Kleiba, I. Juraish, M. Vaitkus, S. Kuntza, C. Zuraish, A. Karpovics, P. Kisielis, J. Ur-

ba, A. Szeuter, V. Stankus, I. Kunka, J. Liakas, J. Sakalauskas, S. Balner, W. Tubielewicz; 7 baradauktyklos; 6 krautuvių cigaru, cukrinių, masmojų: J. Žickus, J. Svarlas, A. J. Kasper, J. Rimka, J. Vaičekauskas, B. Tamošaitis; 3 drabužių krautuvių: The Bridgeport Clothing Co., O. Iwaszkiewicz, I. Nausiedas; 3 spaustuvės: A. Olszewskio, K. Sukevičia, J. Tananiewicz; 2 stubinių rakandų krautuvių: K. S. Jokubaitis, S. Pocevičs; 2 aptiekos: Dr. J. Kulio aptieka, Leščinskio aptieka; 1 laikrodžių bei gražių krautuvių: P. Bruchas; 3 muzikos instrumentų: J. Mirausky, H. Kunz, P. K. Butkus; Pirmą Lietuvišką Banką tautiškių ir skolinimui pinigų A. Olszewskio, 2 Real Estate, laivakorėjų etc.: A. Olszewskis, J. Tananiewicz; fotografijų galerija — P. Raszinski; geležinių daiktų krautuvi — K. S. Jokubaitis; apatutų ir drabužių — J. Budrikas; graboriai — P. Mažeika ir Kurila; kepykla — Szimkiewicz Bros.; austinių daiktų — P. A. Mažeika; pirtis — A. Kuphas; arklių sandymo — A. Kilevics & Co.; 2 anglių vėžėjai, pieniai: J. Debeis, Daugilevičs; 2 vėžėjai, kraustuojai: F. Žvinakis, Jakševičius; 3 siuvėjai: J. Zimonth, J. Szukutis, F. Locaitis; 2 moterų drabužių siuvėjai: Valerija Intas, Stanley Balsie; 4 kurpiai: Ch. Kletz, J. Urbanavičius, M. Alezunas, J. Budvitis; 1 plumberis — Vaitkus; 2 daktarai: A. L. Graicunas, J. Kulis; dentistas — A. J. Zimonth; advokatas — F. P. Bradchulis; akuleris — Mrs. M. Virbicka; daidulės ir kontraktorius — A. B. Janskas.

Atidarymas vakarinės mokyklos. Nors kartą ir Chicagoj lietuvių susilaukė savo, gerai sutvarkytos vakarinės mokyklos. Mokykla steigiama Sv. Jurgio parapijos mokykloje. Prasidės ji nuo 7 d. rugšėio, ir menama, kad išsilaukys pristiną žiemą. Mokyklos vėdėjais yra du gabūs, energiški lietuvių, kurie jau gana gerai žino vienetinių lietuvių gyvenime: K. Gūgis, studentas technologinio Armuro Instituto ir J. Leveskis baigęs komerciją su augšiausiu laipsniu Valparaiso Universitete. Mokina bus: rašymas; angliška kalba (skaitymas, silabavimas (spelling) ir gramatika); aritmetika (pradinė ir augstesnė); geografi-ja; istorija; knygvedystė (book-keeping); amatininkiškas piešimas (drawing), ir kitos šakos. Mokinama bus nuo 7:30 val. iki 9:30 panečelio, utarninko, seredės, ketvergso ir pėtyčios vakarais. Pirminis vakaras, 7 d. rugšėio, bus pašvęstas tikrai susirasyti norinčių mokyti. Todėl norinti mokyti tegul atsilanko mokyklon ir tegul prisiraso kokius dalykus keti mokyti. Vienok norintieji mokyti bus ir vėliau priimami.

Įsteigimas šitokios mokyklos, manome, žymiai pakels Bridgeporty gyvenančių lietuvių ir mes tikime, kad mokyklą lankys šimtai lietuvių, vyrų ir merginų, nes mokslos suteikia didesnę pagūdą, geresnį uždarbį ir laimingesnį gyvenimą. O ta, tikime, panorės kvienuos igyti.

Pereitame "Lietuvos" Nr., aprašyme apie lietuvių ties McCormic, praleista nepamėnėjus: Dr-jos V. Kudirkos, prigulinti prie S. L. A. ir S. L. A. kuopa Nr. 334. Teipnėgi: 1 drabužių krautuvi — M. Palionio, ir 1 fotografas, baigęs šią vasarą mokyklą — A. Zolotorius.

(Apie praleidimą pranešė M. M. Juška, kuriam už tai aciū).

LAIŠKAS Į REDAKCIJĄ.

No. 34 "Lietuvos" tilpo aprašymas lietuvių apsigyvenusių apie 18-tą ir Canal gatves, aiškiaus tarus, apie Apveizdos Dievo parapiją. Tame aprašyme telpa keisti dalykai: Matyt "Lietuvos" reporteriui ne rūpėjo aprašymas lietuvių gyvenimo, bet tik apšmeižimas nekurių nepatinkamų jam vertelgų (biznierių), kurie stengiasi sutraukti lietuvių į krūva ir ištraukti juos iš žydiškų vortinklių, kuriais iki šiol jie dar yra apsiuoliti. Tokiu pasielgimu mes neapšviesime savo tautiečių ir nevisuomenę jų, jeigu gildysime tokius niekniekius, keno ir kaip baigiasi pravarde.

Juk tai niekniekis ir butų netiesiogiai atsiliepti, kad tame pat laikraščiui numeris nesutvirtume teip pat "sulenkinčius", pagal reporterį, pravarde su galutinėmis wicz ir

ski, ypač dar varijama senovėje w. Pagalios mes sutiktume sulie-tuvinti mūsų pravarde, bet mel-džiame garbatus išleistojo "Lietu-vois", pono A. Olszewskio, pir-miausiai išmėti iš savo pravarde lenkiškas raides "sz" — "w" ir "ski".

Su guodone: M. J. Tananiewicz, A. J. Voitiłicz, J. A. Elsberg, J. S. Shemiot, A. Elsberg.

Reporterio raše visai ne matyt, kad jis butų manęs kenkti keno nors bizniui, ypač dar norintiems apšviesti ir suvienyti lietuvius. Klausymas čia vien gali eiti apie tai, ar jis teisingai, ar neteisingai parašė. Priversti ką nors vartoti lietuvišką, lenkišką ar vokišką pravarde jis, turbūt, ne nemanė, nes tas ne jo galėję. Reikalavimą "Lietuvos" išleistojo reikėjo tiesiog ir siųsti, bet ne per redakciją.

Red.

Redakcijos atsakymai.

V. Taucus. Ne galima iš Tamstos taisymo suprsti, kame "tasai girtasis korespondentas" netiesybė parašė. Noriai pataisytume klaidas korespondento, bet reikia žinoti, kame jis suklydo; iš Tamstos rašto to niekaip negalima suprasti.

ATIDAI CHICAGOJ PRENUMERATORIŲ.

Nuo 1 dienos rugšėio jeis į galė nauji numeris Chicagoj gatyti. Todėl išleistuvė nori pertaisyti Chicagoj prenumeratorių adresus ir prašo visų savo prenumeratorių (kurie dar neprisiuntė savo naujo adreso), kad iškirptų žemiau pa-duotą vietą, išpildytą, kas reikia ir įdėję konvertan, užlipinę už 2c. marke mums prisiųstų.

Išleistuvei

Adresas

Vardas prenumeratoriaus

Naujas gatvės ir namo numeris.

Senas gatvės ir namo numeris.

"Lietuvos" Išleistuvė.

MUZIKOS LEKCIJOS.

Mikas Petrauskas duoda savo gyvenime muzikos lekcijas: piano, teorijas muzikos (ir per laiškus), dainavimo, solfedžio, harmonijos, kontrpunktų, fugos ir kitų dalykų besiraišančių su muzika. Priklausantiems prie "Birutės" choro lekcijos duodamos per pusę pigiau negu nepriklausantiems. Norinti imti lekcijas malonės apsilankyti gyvenimam: Mikas Petrauskas 3327 Lowe ave., Chicago, Ill.

Tobulumas Lietuvių Statistikos.

Priguli nuo visų lietuvių, o ne nuo pavienio asmens. Tobulų statistiką apie ką nors galima tiksliai tuomet surinkti, kuomet prie jos surinkimo prisideda dauguma. Užtat ir statistiškas žinias iš lietuvių gyvenimo galima tiksliai tuomet surinkti, jeigu prie rinkimo prisidės didumėn lietuvių. Vienas gali nurodyti kaip rinkti ir į kur jas priduoti, bet surinkimą turi atlikti dauguma. Todėl, jeigu tilps ateinančių metų "Lietuvos" kalendoriujė tiktai mažai žinių, tuomet nebus kaltas vienas asmuo, bet abelnai visi.

Statistiskos žinios bus naudingos lietuviams, bus naudingos tautai, bus naudingos tau skaitytojau. Nes jos parodys kur ir kokios mūsų įtėgos ir pagal tai galėsime išskatinti ką mes galime tokio nuveikti savo ir visuomenės labui. Todėl "Lietuvos" skaitytojai turi kuodaugiau įsiti prisidėti prie šio darbo. Nuo jų priguli gerumas darbo, o ne nuo kitų.

"Lietuvos" Kalendoriujė 1910 m. norime palatpinti šitokias statistiškas apie lietuvių žinias: Kiek lietuvių abelnai gyvenimuose kame mieste; Kiek parapijų, kokis jos turtas, kokis kunigais klebonaujia; kiek draugovių mieste, kaip jos vadinais, pagelbiuės ar kitokios, kiek narių pri-rašio numeris nesutvirtume teip pat "sulenkinčius", pagal reporterį, pravarde su galutinėmis wicz ir

Prisiuntėjams suteiksime dovanas sulyg žinių svarbumo.

Zinias malonėdume greitu laiku gauti, nes Kalendoriujus jau rengiamas.

J. Ilgaudas, 3525 So. Halsted st., Chicago, Ill.

APGARSINIMAI.

VERTAS IŠMĖGINIMO.

Svietė randasi daug visokių daiktų, kurie neverti išmėginimo, nors ir labai jie garsinami. Vienok, jeigu kuris daiktas pilnai užgėdina tuokiančiuose atsitikimų, tuomet jis tikrai vertas išmėginimo. Kodėl vartoja žmonės chininą tose vietose, kur greitai platinasi maliarija? Vien dėlto, kad pasekmės vartojimo užgėdina žmones, kad vaistas pagelbia. Iš tos pačios priežasties Trinerio Amerikoniškasis Eliksvras Karčiojo Vyno yra vartojamas nuo visokių skilvio ir žarnų nesveikumu, nuo mažkraujystės ir nerviskumo. Vaistas vertas išmėginimo tuose atsitikimuose. Žinodamas Tamista, kad nuo gerai veikiančios ir dirbančios bei sveikos grumuliavimo sistemos priguli sveikumas viso žmogaus organizmo, pasistengsi visuomet užlaikyti grumuliavimą gerame stovyje ir nedaleisi jam sugesti. Kaip veik tik pajausi sumažėjimą apetito arba negreitą grumuliavimą, tuojaus vartok Trinerio Amerikoniškąjį Eliksvrą Karčiojo Vyno. Gaunamas aptiekose. Jos Triner, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Draugysčių reikalai.

PASKUTINIS IŠKILMINGAS PIKNYKAS.

Chicago, Ill. Ši kuopa Sus. Liet. Amer. rengia didžiausią ir iškilmingiausią šiu metų piknyką nedėlio 5 d. rugšėio, 1909, Leafy Darne, Willow Springs, Ill. Įeiga vyrams 25c., moterims ir merginoms dykas. Bus duodamos visokios dovanos už juokinas imtynes, lenktynes ir kitus pasirodymus. Visas pelnas šito piknyko eis parengimui jubilėinio (25 m.) seimo Sus. Liet. Am. Chicagoje; ir juo daugiau šėta kuopa turės piknykų pulkui seima ji galės parengti, tuo didesnę garbę padaryti lietuviams ir pulkui pasirodyti svietul. Todėl visi lietuvių turi butinai atsilankyti šitan piknykai; kiekvienas tautietis ir tautietė turi prigelti išdėdinti tą iškilmingą seimą, o šitas piknykas yra geriausia proga prisidėti.

Vadovuokit Archer Limits iki Joliet kary, tada paimkite Joliet kary iki Leafy Grove. Komitetas.

DIDELIS BALIUS.

Northampton, Mass. Draugovė Sv. Juzapo rengia balių "Labor Day", 6 d. rugšėio. Balius prasidės 2 val. po pietų ir trauks iki 11 val. nakties. Įeiga: vyrams 25c., moterims ir merginoms 10c. Sirdingai kviečia visus lietuvius ir lietuviškas vietas ir aplinkines atsilankyti šitan mūsų baliui. Komitetas.

PADEKAVONĖ.

Šiuo metu slėpimas "Birdingiaus" "aciū" visiemis lietuviams ir lietuviškas, talpat guod, draugovoms ir jų sanariams, kurie telkiasi atsilankyti mūsų piknykai, 22 d. rugšėio, 1909 m., mėsizdame ant toliau mūsų neužmirši. Su pagarbą, Dr-vė Panų ir Moterų Sv. P. M. Rotanė.

F. Maciejewski, pirm. Veronika Grigaitis, rašt.

Pajieškojimai.

Valkinas, gėrai išsilavinęs blynje, pajieško kokią nors darbo, taip, kad galėtų vakarais buti laisvas; išėmus subatą, nes noriu vakarais mokyti. Turin palydymus savo teisingumo. Meldžiu atsilaukti adresu: A. J. K.

3312 So. Halsted st., Chicago, Ill.

Pajieškau savo brolio Antano Balo, Kauno gub. Panevėžio pav. Pabuloto parapij. Pasukų sodžiaus 14 metų kaip gyvena Amerikoje; pir-miau gyvena New Yorko valstijoje ant farmy. Jis pats ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Juoz. Barisasa 2151 — 24th st., Chicago, Ill.

Pajieškau savo sunų Vincento ir Bronislavo ir dukters Emilijos Steponkevič. Snaai paskutiniame laike gyvena San Francisco, o dukte Emilija New Yorko Pav. ir Kauno gub. Telis miestelio. Jie patys ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Franc. Steponkevičia Box 172, Melrose Park, Ill.

Pajieškau savo brolio Šimano Smolicko, Suvalkių gub. Kalvėrijos pav. Alytaus gminio, Likiklio kaimo. Po tam gyvena Vilnaus gubernijoje, 20 metų kaip Amerikoje. Kaip girdėjau, gyvena Baltimorės, Md. Jis pats ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Jonas Smolickas 114 Riverdale ave., Yonkers, N. Y.

Pajieškau Antano Kulikauko, kurin Johnston City, Ill. Išvaduodamas praše manęs, kad išmokėčiau už jį draugovę, vienok dabar nuo jo jokios žinios negaunu ir nežinau ar mokėti daugiau ar ne. Ant. Markevičius Box 4, Johnston City, Ill.

Pajieškau savo draugų: Vinco Vasileio ir Jono Palanavičiaus. Abu iš Suvalkių gub. Judelių gminio, Valskio Rudos kaimo. Taipgi pajieškau Jono Kaspero, Suvalkių gub. Griškabūdžio parapijos. Sukertų sodžiaus. Jie patys ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Jonas Vasaitis Haight Agric. School, Muskegon, Mich.

Pajieškau savo drango Jono Kučinskio, Kauno gub. Panevėžio pav. Medikių vol. Vaitkūnų kaimo. Girdėjau, buk gyvena Chicago, Ill. Jis pats ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Peter Latėnas 249 — 3rd st., Troy, N. Y.

Pajieškau savo pažystamo Petro Grigalacio, Kauno gub. Šiaulių pav. Kuliavėnų parapijos, Volaitių sodi. Jis pats ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Ignacia Tamošaitis Našlikio Pėtis Kuršėnų pav. Šiaulių, Kauno gubern., Lithuania-Russia.

Pajieškau Stanislavo Kalpoko iš kaimo Bruzgių ir Petro Kuduko, iš miestelio Kvietky; abu Kauno gub. Zarasų pavieto, Kvietky parapijos; gyvena Bostone. Jie patys ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Mot. Pavilonis 9223 Chauncey ave., Chicago, Ill.

Pajieškau Klemenso Dargušio, Kauno gub. Panevėžio pavieto, Ranyžių vol. Zdingalių kaimo. Jo didumėn 4 pėdų ir 4 colų, plaukai juovi, tiesiai aktriam, veidas juodruvis, juosvi dantys, akys juosvos, veidas liesas. Paprastai dėvi juodas drapanas. Turi amžiaus apie 18 ar 19 metų, neseniai iš Lietuvos, apie 6 mėnesiai. Jis dirba pirmą Pittsburgo dirbtuvėse, o 21 rugp. atvažiavo Brooklyn, o iš čia prasiliato 26 rugpičio. Kas priduos apie jį atskančias žinias gaus gerą atlyginimą. Kaz. Linkolis 68 North 3rd st., Brooklyn, N. Y.

Pajieškau savo brolio Petro Senuto, Vilnaus gub. Trakų pavieto, Būtrimonių valst. Taipgi pajieškau dėdą Vinco Senuto, Vilnaus gub. Trakų pavieto, Punes miestelio. Jie patys ar kas kitas malonės duoti šini adresu: Konst. Senutis % J. Siltekis P. O. Box 523, Baldwinville, Mass.

\$25.00 Dovanų.

Lietuvė moteris važtuojanti į Lietuvą nuo šiu aplinkių: nuo Valalnikų, Panevėžio pav., nuo Biržių, Panevėžio pav., nuo Pabuloto, Zarasų pav. ar nuo kitų netolimų vietų gali atpurti \$25.00 atlyginimą, jei apsilais parvešti mano jauną (sėdų mėnesių) sunų į mano tėvėskę, Vilniaus, Valalnikų parapijos, Panevėžio pav., kurio aš čia netolingu užlaikyti iš priežasties mano žmonos mirties.

Dėl platesnių šinių rašykite šiuom adresu: Stašys Valaskas 10604 Curtis ave., Pullman Sta., Chicago, Ill.

Ant Pardavimo.

Pigiai parsiduoda salimas lietuvių apgyventose vietose. Atsilaukite pasavininką: John Rachael 648 So. Canal st. arti 13-tos gatvės.

Pigiai parsiduoda bučėnė ir grosernė lietuvių apgyventose vietose. 1343 N. Ashland ave., arti Milwaukee ave. Atsilaukti nurodytu adresu.

LABAI PIGIAI!

Išsiduoda nuomonė keli gyvenimui po tris—keturis raimus kiekvienam gyvenime yra vana, gasas ir kitoki pagerinimai. Išduodama tiksliai lietuviškas lenkams.

Susitaujimai mėsizdame kreiptis situ antrašu: Mr. S. Križtopa 3042 Archer ave., Chicago, Ill.

FIGURAS PARDAVIMAS.

Parsiduoda pigiai 2 augstų su muriniu pamatu namas ir dviejų augstų medinis namas užpakalyje, kuriam tepla pagyvenimui po 4 kamburius, gerame padėjime; išlieta asfaltu gatvė, visi pagerinimai ir alsty. Randos atneša \$600. Parsiduoda už \$4800. Namas yra ant Union st. arti 14-tos. Atsilaukite pas: P. Foerster & Co. 151 La Salle st., Chicago, Ill.

Reikalavimai.

Reikalauju merginos mokančios anglišką kalbą ir pažatantios raštą; turi kiek suprasti apie sluvimą moteriškų drabužių ir turi turėti gerą likavimą apšvietimui žmonėms. Gėra moksle ir molatinis darbas. Atsilaukite adresu: J. Sviburs 238 So. Wood st. Corn Jackson Blvd.

Reikalauja agentų pardavinėjimui lotų miesteluose Gary ir New Chicago, Indiana. Geras uždarys. Atsilaukite pas: New Chicago Real Estate & Investment Co. 172 Washington st. Room 613 Chicago

Klauskite G. Lukas. Vakaraus nuo 5 iki 8 val. po nr. 301. Loomis st. arti Taylor, o nedėlio 12 nuo 8 iki 12 ryto, klauskite Umansky. Virš mėsizdame vietose galite ir lotų pirkti.

13 prieštasties padidinimo mūsų dirbtuvės Cleveland Worsteds Mills Co., reikalaujame 50 merginų prie audimo mašinų. Įdarbas nuo \$9 iki \$12 sanvairėje. Atsilaukite pas: J. F. Deranek Broadway arti 55 gat., Cleveland, O.

REIKALINGAS BUCERIS.

Reikalingas geras, tikrai savo darb. žinias bučėnė; sugebus kalbėti lietuviškai, lenkiškai ir angliškai. Nedėlio kreiptis šini adresu: 12022 S. Halsted st., W. Pullman, Ill.

PIRMA LIETUVIŠKA BANKA AMERIKOJE

3252 SOUTH HALSTED STREET, Kampas 33čios, CHICAGO, ILL.

A. OLSZEWSKIS, Savininkas.

SITA BANKA skolina žmonėms pinigų pirkimui namų ir lotų mieste Chicago nuo mažiausios iki didžiausios sumos. Jeigu perkami namai ar lotai, o neturi visų pinigų ateik pas mus, o mes tau juos paskoliname už prieinamą procentą ir ant lengvų išmokėsim.

SITA BANKA taipgi priima uždejamumui pinigų nuo mažiausios iki didžiausios sumos ir moka depozitoriams 3% metams.

SITA BANKA taipgi parduoda žmonėms skrynelės (Boxes) pasidėjimui pinigų už \$3.00 metams. Šios skrynelės taip yra apsaugotos, kad prie jų nė ugnis nė vagis negali prištėti.

SITA BANKA parduoda namus ir lotus lengvais išmokėjimais. Jei nori pirkti namą ar lotą mieste Chicago, ateik pas mus, o mes tau surasime tą ką norisi ir ką įteikia.

SITA BANKA apsaugoja nuo ugnies namus, būsimus ir naminius baldus turtingiausiose Apsaugojimo (Insurance) kompanijose. Taigi apsaugoja ir gyvastį bei susižeidimą ("Life and Accident Insurance").

SITA BANKA išskoluoja dalis ir skolas iš Europos ir kitų šalių pigiau ir greičiau kaip visos kitos bankos.

SITA BANKA parduoda šiforties visų linijų ir siūnia pinigų į Europą ir visas dalis svieto geriau, greičiau už visas kitas bankas.

KO TIK REIKALAUJATE, ateikite pas mus, o mes su noru iškausysime Jūsų reikalus ir jeigu bus galima, mes juos geriau ir pigiau atliksime už visus kitus.

BANKOS VALANDOS.

Mūsų Banka yra atdara priėmimui, išmokėjimui ir siuntimui pinigų ir šiforties kasdien nuo 8 valandos ryto iki 9 valandai vakaro, o nešventomis dienomis nuo 9 valandos ryto iki 9 valandai vakare.

Olszewskis pats Bankoje, buvęs šiose valandose: Šiokiomis dienomis: Nuo 8 valandos ryto iki 6 valandai vakare. Nedėdieniais ir šventomis dienomis: Nuo 11 valandos ryto iki 4 valandai po pietų. Panedėliais: Nuo 8 iki 9 valandos ryto, iki 1 valandai po pietų ir Nuo 8 iki 9 valandai vakare. Norintieji su patim Olszewskiu asmeniškai (asabiškai) pasimatyti malonės kreiptis augščiau nurodytose valandose.

GYVENANTI tolymesniuose miestuose kreipkitės prie mūsų laiškais adresuodami.

A. OLSZEWSKI

3252 SOUTH HALSTED ST. CHICAGO, ILL.

Knygų Katalogas

- No. 210 Dėdė atvėžiava. Komedija viename akte. Parašė B. B. - a. ir M. P. - a. Chicago, Ill. 1902, pusl. 62. .... 20c
- No. 225 Geriausis vėžiava, negu niekas. Komedija viename akte. Parašė B. B. - a. ir M. P. - a. Chicago, Ill. 1902, pusl. 48. .... 15c
- No. 257 Kun. Gramulos raštinioje. Komedija viename akte. Parašė kun. Fr. Hodor. Graži parašyta komedija, tinkanti perštamui. Chicago, Ill. 1906, pusl. 14. .... 15c
- No. 262 Mindaugis. Lietuvos karaliaus istoriškas pavelkimas 5-ose aktuose. Leikiškai parašė Julius Slowacki. Lietuviškai vertė V. Kapaas (Dr. V. Kudirka). Chicago, Ill. 1906, pusl. 86. .... 25c
- No. 286 Pirmis žingintai. Drama keturiuose veiksmuose. Parašė Br. Vargšas. Drama parašyta iš revoliucijos judėjimo Lietuvoje. Chicago, Ill. 1909, pusl. 60. .... 20c
- No. 295 Pietis Carus. Vieno veiksmo drama. Parašė R. Hracas. Vertė K. Puida. Vokietinio vieto - Neapolio. Šių laikų atstatymas. Chicago, Ill. 1908, pusl. 22. .... 10c
- No. 302 Šiaurės Karžygiai. Keturių veiksmų tragedija. Parašė H. Ibsen. Iš rusų lenkų ir vokiečių vertimų. Vertė K. Puida. Veikimas atsitūria Nardų šiaurėje karaliaus Erikso Krutvinio Kirvio laikais. Chicago, Ill. 1908, pusl. 77. .... 25c
- No. 331 Žilė gatvė - veizniaus vėdegon. Komedija viename akte. Parašė lenkiškai sutaisė M. P. - a. Chicago, Ill. 1902, pusl. 31. .... 10c
- No. 381 Gyvybė (kantata) ir kitos trumpos poemos. Parašė Jonas Visokas. Telpa čia eilės: Gyvybė, Išvirkėlis, Vilius, 3 sonetai, Proverbiai ir Jautimai. Chicago, Ill. 1907, pusl. 41. .... 15c
- No. 397 Keplos kančios. Eilės. Parašė Liepkas. Chicago, Ill. 1903, pusl. 28. .... 10c
- No. 436 Revoliucijos dalniai. Surinktos iš visų 24 dalies naujos sąrašys iš revoliucijos atbalsai. Chicago, Ill. 1908, pusl. 30. .... 15c
- No. 442 Svajus arba valdžios sieki-mo augštybė. Tragedija-poema. Penkioose aktuose. Parašė Jonas Visokas. Yra fantastiškas piešinėlis, parašytas sceniškose formoje. Chicago, Ill. 1907, pusl. 138. .... 40c
- No. 471 Akvyl apsiarėkimali vietoje, i kurios žmonės puolat žiuri, bet jų gerai nesupranta. Su 7 pavelkėliais. Labai naudinga knygelė tiems kurie nori sužinoti, iš ko darosi žalbi, griausmai, lietus ir aniegas. Kas yra debesai, ant ko jie laikosi ir t. t. Chicago, Ill. 1894, pusl. 73. .... 25c
- No. 472 Apsirėkimali atmosferoje arba meteorologija. Pagal profesorius Vojeikov's sutaisė Sernas. Aprašo, iš ko susivertia ore šalnis ir griauštinali, nuo ko atsiranda ant dangaus įvairūs debesys ir dangaus reiškiniai, kaip įvairius ore apšvietimus. Plačiai ir labai suprantamai paaiškinta, kaip galima sužinoti ore permainas ir daug kitų įdomių dalykų. Klekviens aprašymas, aiškesniam supratimui, parodytas ant paveiklų. Norintiesiems arčiau susipažinti su oro ypatybomis, verta perskaityti. Chicago, Ill. 1907, pusl. 258. .... 75c
- No. 473 Aple žemę ir kitus svietus. Jų buvį ir pabėgą. Pagal Helioparą. Falbą ir kitus sutaisė Sernas. Aprašo, kas yra žemė, iš ko ji susideda, ant ko laikosi ir kaip suka. Kas yra vėjas, išvaidės, meteorologija, planetai, kometas ir kitos realios matomos žvaigždės. Su 36 astronomiškų paveiklų. Yra tai viena iš knyga, iš kurios žmogus tikrai gali apsiarėkimali. Chicago, Ill. 1896, pusl. 255. .... 75c
- Ta pati apdaryta, ... \$1.00
- No. 480 Biologija arba mokslas apie gyvų daktus. Pagal profesorius Nuhama sutaisė Sernas. Mokslas, ko kiu būdu radosi gyvi sutvėrimai ant mūsų žemės, kaip jie vystėsi, pradėjus nuo riasų vabalėlių, iki daėjų lig paukščių, žvėrių ir paties žmogaus. Su paveiklėliais. Chicago, Ill. 1901, pusl. 147. .... 50c
- No. 490 Dvi Kelionės į Tolimą šauk. Sutaisė S. Matulaitis. Labai žingėdus ir naudingas aprašymas iš kolonės i šiaurės poliūs. Chicago, Ill. Kaina. 20c
- No. 507 Gamtos istorija Pagal Bert velfe Dr. A. Bacevicius. Knyga žingėdus ir naudinga. Yra medžiaga ir akmenų pavėkėlių; trumpai, aiškiai ir suprantamai paaiškina gamtos istoriją, ypač tuos dalykus, i kuriuos žmonės žiuri, bet jų gerai nesupranta. Chicago, Ill. 1903, pusl. 209. .... 50c
- No. 514 Ponas ir bernas. Apraškė L. L. Tolstojus iš gyvenimo maasklio kaimielyje. Žingėdus norintiesiems sužinoti su buvį ir sąlygomis vėsiškai kaimielyje gyvenimo; ir vėsiškai kaimielyje drauge žaisti su vėsiškai pėsiškai žmonėmis. Chicago, Ill. 1904, pusl. 60. .... 15c
- No. 103 Pasaka apie Adomą ir Jelvę. Priedas prie sulygafimos mtiologijos. Parašė Papi Lafargue, pagal vokišką vertimą lietuviai sutaisė P. Mikšinis. Chicago, Ill. 1908, pusl. 31. .... 10c
- No. 114 Ponas ir bernas. Apraškė L. L. Tolstojus iš gyvenimo maasklio kaimielyje. Žingėdus norintiesiems sužinoti su buvį ir sąlygomis vėsiškai kaimielyje gyvenimo; ir vėsiškai kaimielyje drauge žaisti su vėsiškai pėsiškai žmonėmis. Chicago, Ill. 1904, pusl. 60. .... 15c
- No. 124 Robinsonas Kruzjus. Graži morališka pasaka. Antra patalysa laida. Chicago, Ill. 1903, pusl. 83. .... 25c
- No. 130 Revoliucijos žmonės. Parašė A. Niemcewskis, vertė K. Puida torius, 7. Pankaitis, 8. Ponas Jėzus Varšavoje. Knygelė įdomi kiekvienam. Chicago, Ill. 1908, pusl. 76. .... 20c
- No. 134 Sidabrinis kryželis arba dildė iš Nazareto. Apraškė iš laukų kankinimo Kristaus. Eugenijus Sue. Vertė J. Lauks. Chicago, Ill. 1906, pusl. 168. (šita knygelė Vilnius vėsi su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 185 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 186 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 187 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 188 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 189 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 190 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 191 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 192 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 193 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 194 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 195 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 196 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 197 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 198 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 199 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 200 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 201 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 202 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 203 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 204 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 205 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 206 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 207 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 208 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 209 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 210 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 211 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 212 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 213 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 214 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 215 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 216 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 217 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 218 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 219 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 220 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 221 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 222 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 223 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 224 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 225 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 226 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 227 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 228 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 229 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 230 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 231 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 232 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 233 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 234 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 235 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 236 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 237 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 238 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 239 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 240 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 241 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 242 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 243 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 244 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 245 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 246 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 247 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 248 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 249 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 250 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 251 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 252 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 253 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 254 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 255 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 256 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 257 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 258 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 259 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 260 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 261 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 262 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 263 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 264 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 265 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 266 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 267 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 268 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 269 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 270 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 271 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 272 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 273 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 274 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 275 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 276 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 277 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 278 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 279 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 280 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 281 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 282 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 283 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 284 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 285 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 286 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 287 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 288 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 289 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 290 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 291 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 292 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 293 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 294 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 295 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 296 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 297 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 298 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 299 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 300 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 301 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 302 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 303 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 304 Žmogus nepilnėlis. Vertė iš švediško Nėris. Labai grafi apraškėdė su vėsiškai mergina ir laimėgus tapas udraudė lietuviams skaityti) Kaina 50c
- No. 305 Žmog

